

ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร ในตำบลบางขุนทอง
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

นางจิตร เกื้อช่วย

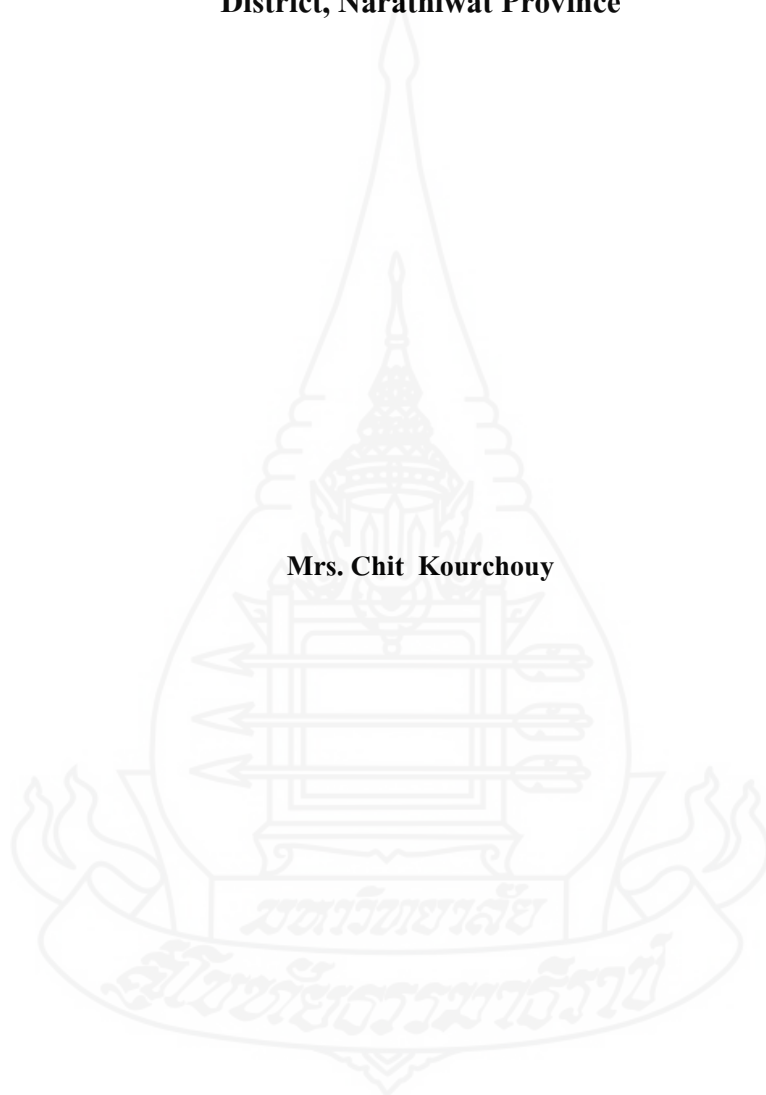

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Occupational Extension Needs of Farmers in Bang Khun Thong Sub-District, Tak Bai
District, Narathiwat Province**

Mrs. Chit Kourchouy

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agricultural Extension and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ชื่อและนามสกุล นางจิตร เกื้อช่วย

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. นันทา นูระชนัน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

(Handwritten signature)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและรองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจากสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์คณาจารย์และท่านผู้อาวุโสอีกหลาย ท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดต่างๆ ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง และติดตามการทำ วิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอมา ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. นันทา บุรณะธนัง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้คำแนะนำอันมีค่ายิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเกษตรอำเภอตากใบ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตากใบ องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง เกษตรตำบลบางขุนทอง ผู้ใหญ่บ้าน กำนันตำบลบางขุนทอง ที่ล้มไม่ได้เกษตรกรในตำบลบางขุนทองทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้เป็นอย่างมากอีกทั้ง ขอขอบคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมาที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษาใน ครั้งนี้ รวมถึงหัวหน้าภาคเทคโนโลยีการเกษตรที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้วิจัยมาโดยตลอด อีกทั้งบุคลากรทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจตลอดมา

สำหรับบุคคลที่ขาดเสียมิได้ต้องขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพี่และครอบครัวที่ช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา สุดท้ายขอขอบพระคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆทุกท่านที่ช่วยเหลือและเป็น กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่ผู้มีพระคุณ ทุกๆท่านที่ได้กล่าวมา

จิตร เกื้อช่วย

พฤษภาคม 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
ผู้วิจัย นางจิตร เกื้อช่วย **รหัสนักศึกษา** 2539001335 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน
 (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ในเรื่องต่างๆต่อไปนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการประกอบอาชีพ (3) ความต้องการส่งเสริมอาชีพ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรในตำบลบางขุนทอง จำนวน 287 ครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากประชากรจำนวน 1030 ครัวเรือน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ส่วนมากได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4-6 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เป็นสมาชิกกลุ่มสังฆะออมทรัพย์ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 73,700.41 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 67,311 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ย 141,011.40 บาท มีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 120,668.06 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 22,418.12 บาท แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ 85% จากกลุ่มสังฆะออมทรัพย์ การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมได้แก่การปลูกพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกข้าว โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือปลูกเพื่อการบริโภค พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก คือพันธุ์ข้าวหอมกระดังงา ด้านปศุสัตว์พบว่า เกษตรกรมีการเลี้ยงโค โดยมีวัตถุประสงค์หลักเลี้ยงเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงคือพันธุ์พื้นเมือง ด้านประมงพบว่า เกษตรกรประกอบอาชีพด้านประมง เพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยหาตามธรรมชาติ ปลาส่วนใหญ่ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เกษตรกร ประกอบอาชีพแรงงานหรือรับจ้าง ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร โดยภาพรวม เกษตรกรต้องการให้มีการส่งเสริมการทำเกษตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการทำการประมง ส่วนการได้รับความรู้ข้อมูลของเกษตรกรจากวิธีการส่งเสริมต่างๆในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และที่เกษตรกรมีความความต้องการที่จะได้รับข้อมูลความรู้จากวิธีการส่งเสริมต่างๆอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดยภาพรวมแล้วมีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมอาชีพ ในด้านองค์ความรู้ เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการเกษตรและพาชาวบ้านไปดูงานนอกสถานที่ และควรจัดวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรที่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในชุมชน ด้านเงินทุนและเครื่องมือเครื่องใช้ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องขอสนับสนุนรถไถนาขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำหมู่บ้านและควรมีการส่งเสริมด้านเงินทุน ส่วนด้านการตลาด เกษตรกรต้องการให้ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรเพื่อจะได้ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางอีกต่อไป

คำสำคัญ ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

Thesis title: Occupational Extension Needs of Farmers in Bang Khun Thong Sub-District, Tak Bai District, Narathiwat Province

Researcher: Mrs. Chit Kourchouy ; **ID:** 2539001335; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development); **Thesis advisors:** (1) Mr. Bumpen Khiawwan, Associate Professor; (2) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic fundamental state of farmers in Bang Khun Thong Sub-District, Tak Bai District, Narathiwat Province; (2) to study the state of their earning a living; (3) to study their occupational extension needs; and (4) to study their problems and suggestions on the occupational extension.

The population in this study was farmers from 1,030 families in Bang Khun Thong Sub-District, Tak Bai District, Narathiwat Province. 287 samples were selected from these farmers by using simple random sampling methodology. The data were collected by using interview forms. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: Most of the studied farmers were female. They were between 41-50 years old. Most of them were educated at upper primary level. Most of them were Buddhist, and they were a member of the veracity-based saving group in their community. Their average income obtaining from agricultural sections was 73,700.41 Baht, while their average income obtaining from non-agricultural sections was 67,311 Baht. The average of their total income was 141,011.40 Baht. The average expenditure of their family was 120,668.06 Baht, while the average of their debts was 22,418.12 Baht. They mostly took out loans from the veracity-based saving group to be the capital in their earning a living. Their earning a living in agricultural sections was mostly plant raising. Most of them had done rice farming as their food. Their most favorite rice tribe was Hom Kradang-nga rice tribe. They raised cows mostly in native breeds for commerce. They also caught fish as their food, they were mostly snake-head fish or cat fish from natural sources. Their earning a living in non-agricultural sections was mostly an employed worker/hired labor. Considering their occupational extension needs, it was found that they generally wanted to be supported at much level in plant/animal raising and fishery doing for commerce. They had received information on doing farming from various methods of occupational extension at medium level at present, but they wanted to receive the information at much level. Considering their problems and suggestions on the occupational extension, it was found that they generally had problems in earning a living at medium level. They suggested that they should have been transferred knowledge of agriculture, should have had field studies, and should have been provided with trainers to train the farmers who realized the importance of the occupational extension in doing farming. In the aspect of the capital/tools and equipment, they suggested that the government should have supplied their community with large tractors for lending them to do their farming, and they should have been supported in the aspect of the capital. Besides, in the aspect of marketing management, the government should have supplied them with marketplaces to distribute their agricultural produce so that middlemen could not take advantages from them any further.

Keywords: Occupational Extension Need, Farmer, Bang Khun Thong Sub-District, Tak Bai District, Narathiwat Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความหมายและคำจำกัดความของ “เกษตรกร.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	6
วิธีการส่งเสริมการเกษตร.....	9
ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส.....	12
อาชีพของเกษตรกร.....	16
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประชากร.....	27
กลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือในการวิจัย.....	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ตอนที่ 1 สภาพาสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....	32
ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรของเกษตรกร ในตำบลบางขุนทอง.....	39
ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ.....	48
ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง	53
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปการวิจัย.....	60
การอภิปรายผลการวิจัย.....	64
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้.....	65
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	71
แบบสัมภาษณ์.....	73
ประวัติผู้วิจัย.....	82

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ
จังหวัดนราธิวาส ปี 2554.....

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละหมู่บ้าน.....

ตารางที่ 4.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....32

ตารางที่ 4.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....36

ตารางที่ 4.3 สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....39

ตารางที่ 4.4 ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมในตำบลบางขุนทอง.....47

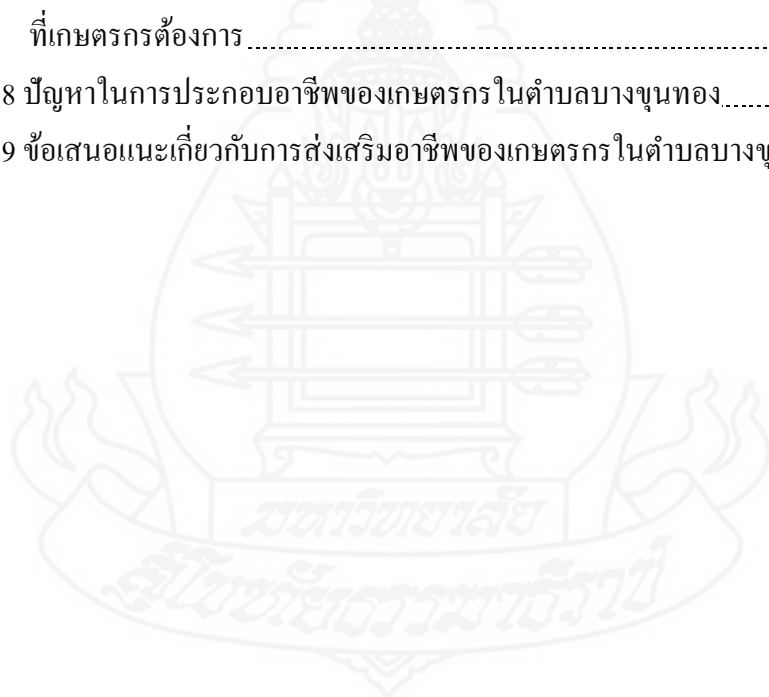
ตารางที่ 4.5 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันและเห็นว่าเหมาะสม.....48

ตารางที่ 4.6 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ.....50

ตารางที่ 4.7 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันกับวิธีการส่งเสริม
ที่เกษตรกรต้องการ.....52

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....53

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง.....56

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดการวิจัย.....	หน้า 4
-------------------------------------	--------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตากใบ (2553:6) สรุปภาวะเศรษฐกิจของประชาชน ตำบลบางขุนทองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรรายได้ของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แบบพออยู่พอกิน รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 41,924.29 บาท ลักษณะการใช้แรงงานของประชาชนตำบลบางขุนทอง สามารถแยกได้ 2 ประเภท ได้แก่ ใช้แรงงานในพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 95 ของประชากรทั้งหมด และใช้แรงงานนอกพื้นที่อีกร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนในตำบลบางขุนทองมาจากการประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวนมะพร้าว ทำสวนผลไม้ และทำสวนยางพาราคิดเป็นร้อยละ 75 ของประชากรทั้งหมด ส่วนอาชีพการทำประมงสามารถทำรายได้เสริม คือการจับปลาจากป่าพรุธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งชุกชุมของปลาหลายชนิด เช่น ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาไหล ปลาดุกเป็นต้น และมีการเพาะขยายพันธุ์ปลาเลี้ยงเอง ปลาที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลานิล ปลารแดง ปลาบ้า และปลาดะเพียนขาว ในด้านการปศุสัตว์ประชาชนมีการเลี้ยงสัตว์กันโดยทั่วไป เช่น โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ แพะ และแกะ ลักษณะการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น สัตว์ที่นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์พื้นเมือง ส่วนด้านการเงิน การคลัง มีการออมเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน เรียกว่า กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน เกิดจากการที่ประชาชนในพื้นที่ให้สัจจะกันในเรื่องการออมทุกๆเดือน มีการปล่อยให้กู้ ดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี กองทุนดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะสมาชิกผู้ที่มีความจำเป็นเรื่องการเงิน

ประชาชนตำบลบางขุนทอง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 52.07 และนับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 47.93 ในการดำรงชีวิตหรือการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ก็ยึดถือหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ส่วนประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธก็ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีการต่างๆ ไว้อย่างเหนียวแน่น โดยทั้งสองศาสนามีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยสามารถแยกแยะในส่วนที่ต่างกัน ต่างฝ่ายให้เกียรติซึ่งกันและกัน

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของตำบลบางขุนทองซึ่งมีผลผลิตด้านการเกษตรส่วนใหญ่ราคาตกต่ำ ไม่มีตลาดรองรับ กลุ่มสตรีในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเสริมน้อย พื้นที่การเกษตรบางพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้รายได้

ของเกษตรกรไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดแนวทางพัฒนา การแก้ปัญหา และส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและสอดคล้องกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม สภาพแวดล้อมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทองต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง สามารถสรุปตัวแปรที่ศึกษาได้ดังนี้

- 3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ได้แก่
  - 3.1.1 เพศ
  - 3.1.2 อายุ
  - 3.1.3 การศึกษา
  - 3.1.4 ศาสนา
  - 3.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
  - 3.1.6 การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
  - 3.1.7 รายได้
  - 3.1.8 รายจ่าย
  - 3.1.9 หนี้สิน
  - 3.1.10 แหล่งเงินทุน

3.2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ได้แก่

3.2.1 ในภาคการเกษตร

3.2.2 นอกภาคการเกษตร

3.3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ได้แก่

3.3.1 ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการ

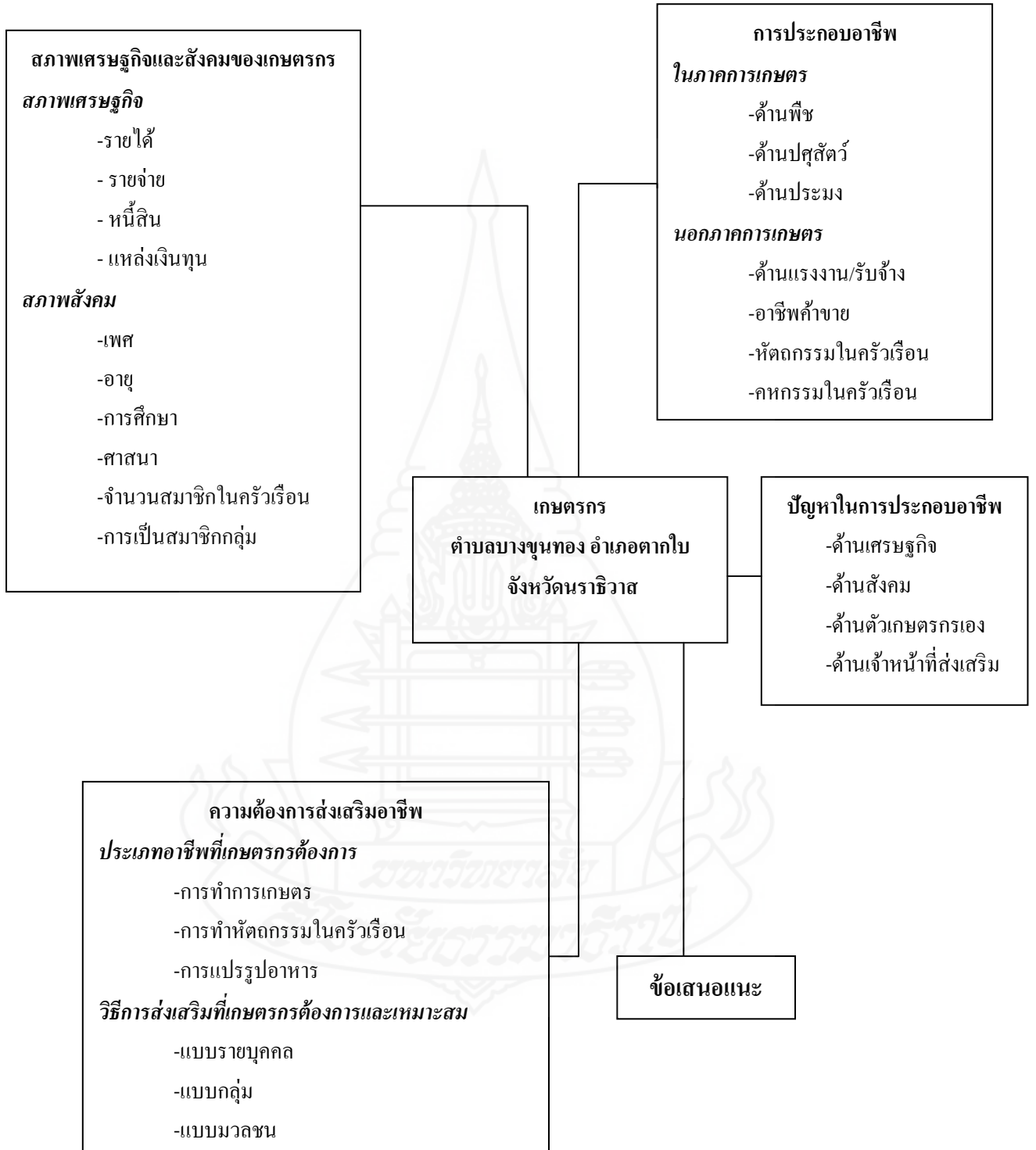
3.3.2 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการและเหมาะสม

3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในตำบลบาง

ขุนทอง

ดั่งภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไบกิ่งหวัดนครราชสีมา

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไบกิ่งหวัดนครราชสีมา รวม 6 หมู่บ้าน จำนวนเกษตรกร 1,013 ครัวเรือน

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเพื่อทราบ 1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง 2. สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง 3. ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง 4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักได้แก่ ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไบกิ่งหวัดนครราชสีมา

5.2 การส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การดำเนินการที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต อันได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการแก้ปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอาชีพเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไบกิ่งหวัดนครราชสีมา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อปรับใช้ในการวางแผนงานการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง

6.2 นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางให้กับเกษตรกรตำบลบางขุนทอง ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง ด้านรายได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งกลุ่มหัวข้อประเด็นที่สำคัญ 6 ประเด็น ดังนี้

1. ความหมายและคำจำกัดความของ “เกษตรกร”
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
3. วิธีการส่งเสริม
4. ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางขุนทอง
5. อาชีพของเกษตรกร
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและคำจำกัดความของ “เกษตรกร”

คลังปัญญาไทย (2554:1) ให้ความหมายของเกษตรกร ว่าผู้ที่ทำการเกษตรทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน ชาวประมง ป่าไม้ หรือเลี้ยงสัตว์ ส่วนกสิกร หมายถึง ผู้ที่ทำการปลูกพืชเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะไม่รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ การทำประมง และการทำป่าไม้ เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน เป็นต้น

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ฉบับที่ 3) (2532: 1) ให้ความหมายไว้ว่าเกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักได้แก่ ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมิใช่อาชีพอื่น และเป็นผู้ไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

อรรถ พันธ์สวรรค์ (2544 :35) ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการว่า ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่มนุษย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าใจให้แสดงพฤติกรรมเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางหรือไปยังเป้าหมาย

เพิ่ม เต็มครบุรี (2544:9) กล่าวว่าความต้องการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับชีวิตเป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เช่น เกษตรกรยากจนจะมีความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยเป็นอันดับแรก เกษตรกรฐานะปานกลางจะมีลำดับความต้องการที่สูงอีกในขั้นความต้องการ การยอมรับ ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรผู้นำจะมีความต้องการสูงขึ้นอีกเป็นความต้องการการยอมรับ ทั้งนี้เพราะความต้องการในลำดับล่างได้รับการตอบสนองแล้ว

ศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร (2533:7) กล่าวว่าความต้องการหมายถึง สิ่งจูงใจหรือสิ่งผลักดันให้เกิดการอยากได้ อยากมี อยากเป็นและในที่สุดเกิดการกระทำหรือพฤติกรรมขึ้น

พนิต เข้มทอง (2528:88) กล่าวถึง ความต้องการขั้นพื้นฐาน (basic need) โดยทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งจำเป็นต้องค้นให้พบว่า เกษตรกรมีเป้าหมายที่ตนเองกำลังทำงานร่วมอยู่ด้วยนั้นมีความต้องการในระดับใด ความต้องการพื้นฐานดังกล่าวนี้ แบ่งออกได้ตามลำดับความต้องการจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงสุดดังนี้ คือ

1. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (safety need) หมายถึง ความต้องการในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ การขับถ่าย ตลอดจนความสุขสบายและความปลอดภัยด้านที่อยู่อาศัย
2. ความต้องการตอบรับ (need for response) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เพิ่มมิให้เกิดความหว้าเหว่ เจ็บเหงา มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ภายในกลุ่ม
3. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ (need for new experience) หมายถึง ความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำซากจำเจ อันจะทำให้เกิดความพอใจในการที่ได้ศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่มีความหมายและคุณค่า
4. ความต้องการยอมรับ (esteem need) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้สึกดีกว่าตนเองและผู้อื่นเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองว่าได้รับการยอมรับ และความนิยมจากผู้อื่น

Maslow อ้างถึงในอรรถ พันธ์สุวรรณค์ (2544 : 37-39) จำแนกความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 5 ลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (physiological need) หมายถึงความต้องการพื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า ฯลฯ ซึ่งความต้องการนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยชรา มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอ จะขาดไม่ได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาด ร่างกายจะกระตุ้นให้บุคคลมีกิจกรรมขวนขวายเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ ถ้าความต้องการในขั้นแรกไม่ได้รับการบำบัด ความต้องการขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety need) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะบุคคลไม่ต้องการเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำรงชีวิต เช่น การสูญเสียตำแหน่ง การขาดแคลนทรัพย์สิน หรือการถูกขู่เข็ญบังคับจากผู้อื่น มนุษย์จึงเกิดความต้องการความมั่นคง ความปลอดภัย และหลักประกันในชีวิต เช่น มีอาชีพที่มั่นคง มีการออกทรัพย์หรือสะสมทรัพย์ มีการประกันชีวิต ฯลฯ

3. ความต้องการความรัก และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (love and belonging need) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น ต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเพราะมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการเพื่อน ไม่ต้องการรู้สึกเหงาและอยู่คนเดียว ดังนั้น การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นหรือเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มที่ทำงาน กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มสัมมนาการ เป็นต้น ความรู้สึกผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มย่อมเกิดความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่าและเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่น (self-esteem need) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งและมีฐานะบุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองและรู้สึกว่าตนมีคุณค่ามีประโยชน์ หากความรู้สึกหรือความต้องการดังกล่าวถูกทำลายและไม่ได้รับการตอบสนองจะรู้สึกว่าปมด้อย สิ้นหวัง มองโลกในแง่ร้าย และต้องการสิ่งชดเชย ถ้าเกิดความรู้สึกรุนแรงจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความท้อถอยต่อชีวิต เป็น โรคประสาท โรคจิต และอาจฆ่าตัวตายได้

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาศักยภาพของตน (self-actualization need) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (self-fulfillment) รู้จักค่านิยม ความสามารถและมีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดของตนเอง มีสติในการปรับตัวและเปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต และเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าตื่นเต้น กระบวนการ

ที่พัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน แต่มีคนจำนวนน้อยมากที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นนี้อย่างสมบูรณ์ ดังตัวอย่างการดำเนินชีวิตของมหาตมะคานธี และแมซีเทรธา

ความต้องการในขั้นที่ 5 นี้จะเกิดต่อเนื่องมาจากลำดับขั้นความต้องการในขั้นต้น ๆ คือ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าและเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่นและความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาศักยภาพของตนลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวความคิดของมาสโลว์ ส่วนใหญ่ลำดับขั้นความต้องการส่วนล่างจะเกิดก่อนลำดับขั้นความต้องการขั้นสูง และบางครั้งความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่หมด ความต้องการอื่นก็แทรกขึ้นมา ดังนั้นพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของมนุษย์จึงไม่ใช่เกิดจากแรงจูงใจอันเนื่องมาจากความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

จากแนวความคิดที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์เรานั้นเริ่มขึ้นตั้งแต่เกิดและหมดลงเมื่อตาย ซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นเมื่อถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าใจให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนและทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตนเองให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

3. วิธีการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536:43) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (Extension Teaching Methods) หมายถึง วิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมติดต่อกับบุคคลเป้าหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้ความรู้ แจ่มข่าวสาร แนะนำ จูงใจให้ปฏิบัติหรือรับฟังปฏิบัติหรือรับฟังปัญหาข้อคิดต่าง ๆ

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2545: 223) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอนหรือฝึกอบรมวัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

3.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์

3.1.1 วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล

1) การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร (Farmer and Home Visit) เจ้าหน้าที่ไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่นา โดยจะเห็นสภาพ ความเป็นจริงของเกษตรกร

2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) เกษตรกรมีความสนใจและเชื่อว่าเจ้าหน้าที่จะให้ข่าวสารหรือความรู้ได้

3) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) สามารถช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ลดเวลาและระยะทางการติดต่อ

4) การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว (Personal Letter) เขียนจดหมายเมื่อเกิดปัญหา และต้องการคำตอบหรือ เพื่อแจ้งข่าวสาร ติดตามผลการส่งเสริม

5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contract) ได้พบเกษตรกรโดยบังเอิญ เพื่อพูดคุยซักถามปัญหา

3.1.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (Group Method)

1) การประชุมกลุ่ม (Group Meeting) ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสร่วมปรึกษากัน

2) การฝึกอบรม (Training) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (Learning) หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

3) การสาธิต (Demonstration) ใช้การบรรยายประกอบการการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ได้รับฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน การสาธิตแบ่งออกเป็น 2 แบบ

ก. การสาธิตวิธี (Method Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติให้เห็นถึงขั้นตอนเป็นลำดับไป

ข. การสาธิตผล (Result Demonstration) การแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ได้ปรับปรุงหรือที่ได้มีการวิจัยค้นคว้า สามารถนำไปปฏิบัติได้ในท้องถิ่น

4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip or Study Tour) มีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้ว มีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่น ให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

3.1.3 วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม ใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง

- 1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (Printed Matter)
- 2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (Poster)
- 3) หนังสือพิมพ์ (Newspapers)
- 4) วิทยุ (Radio)
- 5) โทรทัศน์ (Television)
- 6) ภาพยนตร์ (Motion pictures)
- 7) การจัดนิทรรศการ (Exhibition or Exposition)

วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์

1) การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว มีข้อสมมุติว่าถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติได้ผลเป็นการง่ายที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง

2) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยการผลิตหลายๆ อย่างตามความจำเป็น

3) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน คำนิยามว่า ฟาร์มและบ้านเรือนรวมกันเป็นหน่วยเดียว และคำนิยามว่าทำอะไรจึงทำให้การจัดการฟาร์มและบ้านเรือน ในลักษณะที่ครอบครัวที่รายได้สุทธิสูง

4) การส่งเสริมโดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย โดยการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้น

วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์

1) การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบทั่วไปไม่เป็นรายวิชาหรือเฉพาะอย่าง

2) การใช้ทีมนักวิชาการ (Team approach) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเข้าไปในหมู่บ้านเป็นทีม

3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย (Interagency) หรือ Cooperative approach) ร่วมกันทำงานพร้อมกันหรือประสานกันในการพัฒนาการเกษตร

4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน (Change Agent as Media Approach) โดยการนำสื่อมวลชนต่างๆ มาเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดของเกษตรกร

วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Oriented)

วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศจะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Community Oriented) การ

ประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสานกันตามความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยจัดให้เป็นศูนย์ของการเรียนรู้ของเกษตรกร ตลอดจนผู้สนใจในการพัฒนาเกษตรในลักษณะครบวงจร

4. ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ภาควิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับกรมพัฒนาที่ดิน (2554:1) ได้สรุปภาพรวมของตำบลบางขุนทอง ปี 2553 ไว้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลมีฐานะความเป็นอยู่ในระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์ข้อมูลรายได้มาตรฐาน โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตรกรรมเป็นหลัก อันได้แก่ การทำนา ปลูกผักและผลไม้ และจากการพิจารณากำไรต่อต้นทุน พบว่า การปลูกข้าวโพดฝักอ่อน มะเขือ เป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี ซึ่งเกษตรกรอาจนำมาปลูกเป็นพืชหลังจากการปลูกข้าวที่เป็นพืชหลัก นอกจากนี้ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำเกษตรผสมผสานโดยปลูกข้าวร่วมกับพืชสวน เช่น ฝักสวนครัวหรือการทำปุ๋ยสัตว์เพิ่มเติม น่าจะสามารถเพิ่มจำนวนผลผลิตต่อพื้นที่และรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ ส่วนทางด้านสังคมถือว่า มีคุณภาพชีวิตปานกลาง และพบปัญหาในด้านกลุ่มผลผลิต รายได้และการมีงานทำของประชาชน ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งน่าจะแก้ไขโดยการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการส่งเสริมองค์ความรู้ในภาคการเกษตรแก่เกษตรกร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำเป็นต้องแสดงให้เห็นเกษตรกรสามารถเข้าใจถึงการรับเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย เพื่อมาประยุกต์กับเทคโนโลยีท้องถิ่น นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาคือประชาชน ดังนั้นการได้รับความร่วมมือจากประชาชนจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาตำบลศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

4.1 ข้อมูลทางกายภาพ

4.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางขุนทองมีเนื้อที่ทั้งหมด 48.79 ตารางเมตร หรือ 30,492 ไร่ ตั้งอยู่ที่ทิศใต้ของอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ห่างจากอำเภอไปตามถนนสายตากใบ-สุไหงโก-ลก ประมาณ 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอใกล้เคียงต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
 ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง และ อำเภอสุไหงปาดี
 จังหวัดนราธิวาส

4.1.2 การแบ่งการปกครอง

การปกครองของตำบลบางขุนทอง แบ่งออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางขุนทอง

หมู่ที่ 2 บ้านบาว

หมู่ที่ 3 บ้านโคกสูง

หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งฝ้าย

หมู่ที่ 5 บ้านโคกชุมบก

หมู่ที่ 6 บ้านยูโย

4.1.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ตำบลบางขุนทอง มีความลาดชันของพื้นที่เป็นแนวเดียวกันจากทิศ
 ตะวันออกถึงทิศตะวันตก เป็นลูกคลื่นลอนตื้น ส่วนด้านทิศใต้มาทิศเหนือ พื้นที่เป็นที่ลุ่มป่าพรุ ถัด
 ขึ้นมาเป็นที่ราบใช้ในการทำนา ส่วนที่ดอนของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผล สวนยางพารา และปลูก
 ไม้ยืนต้น

4.1.4 พื้นที่ป่า

ตำบลบางขุนทองมีพื้นที่ของหมู่ที่ 1,3,5และ6 บางส่วนเป็นพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดงมี
 พื้นที่ประมาณ 11,152 ไร่

4.1.5 สภาพภูมิอากาศ

ตำบลบางขุนทอง มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.7 องศาเซลเซียส ฤดูฝน
 จะเริ่มปรมาณเดือน กันยายน - ธันวาคม ฤดูแล้งจะเริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

4.1.6 แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำในรอบปี และปริมาณน้ำฝน

แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วย

1. แม่น้ำบางนรา
2. น้ำใต้ดิน
3. แหล่งน้ำชลประทาน
4. บ่อน้ำตื้นและบ่อพัฒนาบาดาล

4.1.7 เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้าน หมู่บ้านกับตัวอำเภอ มีความสะดวกทั้งเส้นทางรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ภายในหมู่บ้านมีเส้นทางสำคัญ ดังนี้

เส้นทางที่ 1 เริ่มจากบ้านยูโย หมู่ที่ 6 ผ่านบ้านโคกงู หมู่ที่ 3 บ้านบวงหมู่ที่ 2 และบ้านทุ่งฝ้ายหมู่ที่ 4 ตำบลบางขุนทองผ่านตำบลพร่อน เข้าสู่อำเภอระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2 เริ่มจากบ้านโคกงู หมู่ที่ 3 ผ่านบ้านโคกชุมบกหมู่ที่ 5 และผ่านตำบลพร่อน เข้าสู่ตัวอำเภอ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

4.1.8 ข้อมูลสาธารณูปโภค

ประปา มีใช้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

ไฟฟ้า มีใช้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

โทรศัพท์ มีใช้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

4.1.9 ข้อมูลสิ่งก่อสร้าง

1) สถาบันการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	2	โรง
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	1	แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	แห่ง
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	6	แห่ง

2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด	3	แห่ง
มัสยิด	1	แห่ง

3) สาธารณสุข

โรงพยาบาลชุมชน	2	แห่ง
----------------	---	------

4.2 ข้อมูลทางชีวภาพ

พันธุ์พืชที่ปลูก/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ

1.ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ประมาณ ร้อยละ90 พันธุ์ส่งเสริมประมาณ ร้อยละ10 เนื่องจากเกษตรกรผลิตเพื่อการบริโภค และมีการจำหน่ายเพียงบางส่วนเท่านั้น

2.ไม้ผล เกษตรกรมีการใช้พันธุ์ดีที่ทางราชการส่งเสริม และที่บริษัทมีการคัดพันธุ์แล้วปลูกเป็นหลัก ซึ่งให้ผลผลิตสูง และตรงตามความต้องการของตลาด

3. พืชไร่-พืชผัก เกษตรกรมีการใช้พันธุ์ที่มีการคัดพันธุ์จากบริษัทแล้วปลูกซึ่งให้ผลผลิตสูงและตรงตามความต้องการของตลาด

4. ไร่ เกษตรกรนิยมเลี้ยงไก่พื้นเมือง ซึ่งต้านทานโรค และคุณภาพของเนื้อ ตลาดมีความต้องการ

5. กระบือ เกษตรกรเลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิม ปัจจุบันมีการเลี้ยงน้อยลง มีเพียงไม่กี่ครอบครัว และปริมาณมีเพียงเล็กน้อย

6. โค เกษตรกรเลี้ยงพันธุ์พื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ และมีการใช้แม่พันธุ์พื้นเมืองผสมเทียมกันมากขึ้น เนื่องจากลูกโคที่ได้โตเร็ว คุณภาพเนื้อดี ตลาดมีความต้องการ

7. การเลี้ยงปลา เกษตรกรมีการเลี้ยงปลากินพืชในบ่อดินเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นปลาที่กรมประมงส่งเสริมให้เลี้ยง มีปลานิล ปลาไน ปลาตะเพียน มีเพียงส่วนน้อยที่เลี้ยงปลากินเนื้อ มีปลาดุกบักอยู่

8. การทำสวนยาง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ RRIM 600 โดยเปิดกรีด 1 ใน 3 ของลำต้น ใช้ระบบกรีด 5 วันหยุด 1 วัน ผลผลิตเฉลี่ย 250 กก./ไร่ โรคที่พบในฤดูฝนคือ โรคเส้นดำ

การใช้ที่ดิน

เกษตรกรมีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ที่ใช้เพื่อการปลูกข้าว อีกประมาณร้อยละ 25 ใช้สร้างที่อยู่อาศัย และเส้นทางคมนาคม ที่เหลือประมาณร้อยละ 15 เป็นที่ว่างและป่าพรุ

4.3 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

ราษฎรมีการถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่เพื่อการเกษตร แยกได้ดังนี้

พื้นที่ 1-5 ไร่	จำนวน	393 ครัวเรือน
พื้นที่ 5-10 ไร่	จำนวน	363 ครัวเรือน
พื้นที่ 10-30 ไร่	จำนวน	144 ครัวเรือน
พื้นที่ 30-50 ไร่	จำนวน	70 ครัวเรือน
พื้นที่มากกว่า 50 ไร่	จำนวน	40 ครัวเรือน

4.4 ข้อมูลด้านสังคม

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ปี 2554

หมู่ ที่	ชื่อบ้าน	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร			ชื่อผู้นำหมู่บ้าน
				ชาย	หญิง	รวม	
1	บาง ขุนทอง	280	263	929	922	1,851	นายเจ๊ะดาโอ๊ะ เจ๊ะอาแซ
2	บาวง	142	131	230	251	481	นายสมบัติ สุกทอง
3	โคกงู	189	179	324	329	653	นายบรรพต จันขาว
4	ทุ่งฝ้าย	161	155	230	261	491	นายแดง พูนเทพ
5	โคกชุมบก	109	101	207	208	415	นายกิจ ศรีสืบ
6	ยูโย	194	184	643	582	1,225	นายมาหะมะนอ มามะ
รวม		1,075	1,013	2,563	2,553	5,116	-

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง (2554)

1) การศึกษา

ราษฎรในตำบลบางขุนทอง ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอยู่ในภาคบังคับ และสามารถอ่านออกเขียนได้ประมาณร้อยละ 87 มีโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ระดับการศึกษาของราษฎรสามารถแยกได้ดังนี้

ไม่ได้รับการศึกษา 198 คน ร้อยละ 4

ระดับประถมศึกษา 2,130 คน ร้อยละ 43

ระดับมัธยมศึกษา 2,279 คน ร้อยละ 46

ระดับอุดมศึกษา 348 คน ร้อยละ 7

2) กลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ

เกษตรกรในตำบลบางขุนทอง มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ เป็นกลุ่มธรรมชาติ ไม่มีการจดทะเบียน ในกลุ่มมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษาประกอบด้วย

กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ 6 กลุ่ม สมาชิก 196 ราย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 11กลุ่ม สมาชิก 35 ราย

กลุ่ม ปกต. 1 กลุ่ม สมาชิก 117 ราย

3) กองทุน

กองทุนหมู่บ้านละล้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน

กองทุนยา จำนวน 6 หมู่บ้าน

กองทุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จำนวน 1 กองทุน

กองทุนศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน 1 กองทุน

5. อาชีพของเกษตรกร

อสณี ะฮะฮียูโซะ (2553: 14) วิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสเกี่ยวกับอาชีพของประชากรไว้ดังนี้

5.1 ภาคเกษตรกรรม จังหวัดนราธิวาสมีเนื้อที่ทั้งหมด 2,857,777.75 ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ถือครอง 1,801,844 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.06 ของเนื้อที่ทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร 1,616,0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.65 ของเนื้อที่ทั้งหมด และในจำนวนเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเป็นเนื้อที่ทำการเกษตร จำนวน 1,544,508.30 ไร่ หรือร้อยละ 54.06 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเนื้อที่อื่น ๆ จำนวน 1,049,522.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.73 ของเนื้อที่ทั้งหมด ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2551 พื้นที่การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

5.1.1 พืชที่สำคัญ

1. ข้าวนาปี เนื้อที่ถือครองการทํานา รวมทั้งจังหวัด จำนวน 185,415 ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ทํานาจริง 125,903 ไร่ เนื้อที่นาร้าง 53,631 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งจังหวัด 49,877.99 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งจังหวัด 9 บาทต่อกิโลกรัม ทำรายได้ให้จังหวัดมูลค่า 498.78 ล้านบาท อำเภอที่มีการทํานามากที่สุดคือ อำเภอตากใบ อำเภอบาเจาะ และอำเภอเมืองนราธิวาส

2. ลองกอง เนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด 80,955 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งจังหวัด 1,541 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งจังหวัด 38 บาทต่อกิโลกรัม ทำรายได้ให้กับจังหวัดมูลค่า 65.05 ล้านบาท อำเภอที่มีการปลูกลองกองมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอระแงะ อำเภอสุไหงปาดีและอำเภอศรีสาคร ตามลำดับ

3. เงาะ เนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด 32,094 ไร่ ผลผลิตรวมทั้งจังหวัด 3,195.70 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 12 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกเงาะมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอระแงะ อำเภอสุไหงปาดีและอำเภอสือคีริน ตามลำดับ

4. มังคุด เนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด 27,563 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 4,031 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 14 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกมังคุดมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอรະแงะ อำเภอสุไหงปาดีและอำเภอเวียง ตามลำดับ

5. ทูเรียน เนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด 31,388 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 4,083 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 15 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกทุเรียนมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอรະแงะ อำเภอศรีสาคร และอำเภอสุไหงปาดี ตามลำดับ

6. ยางพารา เนื้อที่ปลูก ทั้งจังหวัด 945,078 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 190,489.15 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 71 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกยางพารามากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอศรีสาคร อำเภอเรือเสาะและอำเภอยะแงะ ตามลำดับ

7. ปาล์มน้ำมัน เนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด 29,436 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 20,787.20 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 3.09 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอเจาะไอร้อง และอำเภอบาเจาะ ตามลำดับ

8. มะพร้าว เนื้อที่ปลูก ทั้งจังหวัด 42,622 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 28,314 ตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ทั้งจังหวัด 6.10 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอที่มีการปลูกมะพร้าวมากที่สุด ในจังหวัด ได้แก่ อำเภอตากใบ อำเภอบาเจาะและอำเภอเมืองนราธิวาส ตามลำดับ

9. พืชไร่และพืชผัก

เนื้อที่ปลูกพืชไร่ ทั้งจังหวัด 5,260 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 13,502 ตัน พืชไร่ที่เกษตรกรนิยมปลูกมาก ได้แก่ สับปะรด อ้อย มันเทศ มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ถั่วป็นหยี และข้าวเหลือง ตามลำดับ และอำเภอที่ปลูกมากที่สุดในจังหวัด ได้แก่ อำเภอรະแงะ อำเภอเรือเสาะ และอำเภอสุไหงโก-ลก ตามลำดับ

เนื้อที่ปลูกผัก ทั้งจังหวัด 19,784 ไร่ ผลผลิตรวม ทั้งจังหวัด 19,312.93 ตัน ทำรายได้ให้กับจังหวัด มูลค่า 368.16 ล้านบาท พืชผักที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ แตงโม ข้าวโพดหวาน แตงกวา ถั่วฝักยาว ตามลำดับ และอำเภอที่ปลูกมาก ได้แก่ อำเภอรະแงะ อำเภอเมืองนราธิวาส และอำเภอตากใบ ตามลำดับ

5.1.2 ด้านปศุสัตว์

เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจในจังหวัดนราธิวาสที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้มีจำนวน 22,873 ครัวเรือน สัตว์เลี้ยงประกอบด้วย โค กระบือ แพะ แกะ สุกร ไก่ เป็ด และสัตว์อื่นๆ คือ ช้าง ม้า ห่าน ไก่วง นกกระทา ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ที่เหลือขายเป็นรายได้เสริม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตตามภูมิสังคม คติธรรมของชนบทรอบน้อมประเพณีการดำรง

ชีพในภูมิภาคนี้ จึงทำให้สัตว์เลี้ยงมีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคในจังหวัด จะต้องอาศัยการนำเข้าจากจังหวัดภาคใต้ตอนบนหรือภาคอื่น ซึ่งก่อให้เกิดโรคระบาดหลายชนิดตามมาจากผลของการเคลื่อนย้ายสัตว์

1. โคเนื้อ ปัจจุบันเริ่มมีโคเนื้อพันธุ์ลูกผสม จำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะมีมากกว่าโคพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากการเลี้ยงในระยะเวลาสั้นกว่า และการนำเข้ามาจากที่อื่น โดยนิยมเลี้ยงในลักษณะโคมัน (เป็นการขุนโคให้อ้วนแล้วขายมิได้มองถึงสภาพของคุณภาพเนื้อ) มีปริมาณ 50,327 ตัว ทั้งตัวผู้และตัวเมีย ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปีที่แล้ว จำนวนร้อยละ 19 ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากพื้นที่การเลี้ยงโคลดลง

2. โคนม มีปริมาณน้อยมาก ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่การเลี้ยงที่เป็นป่าพรุ ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงไม่เป็นที่นิยม มีจำนวน 25 ตัว

3. กระบือ ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติในพื้นที่ป่าพรุ โดยให้ผสมพันธุ์กันเองตามธรรมชาติ เป็นพันธุ์กระบือปลักทั้งหมด ปัจจุบันปริมาณลดลงมากเพราะพื้นที่เลี้ยงถูกเปลี่ยนไป เกษตรกรจึงต้องขายเพื่อลดภาระการดูแล อำเภอที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ อำเภอดากไบก อำเภอสู่ไหงโก-ลก อำเภอยี่งอ และ อำเภอเจาะไอร้อง

4. สุกร พื้นที่เลี้ยงมาก ได้แก่ อำเภอสู่ไหงโก-ลก อำเภอดากไบก อำเภอเมืองนราธิวาส และอำเภอสู่ไหงปาดิ มีจำนวน 2,945 ตัว ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงขายในพื้นที่เขตหมู่บ้าน อำเภอของตนเอง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริโภค ต้องนำเข้าจากจังหวัดอื่น

5. แพะ แกะ เป็นสัตว์เลี้ยงที่คู่กับวิถีชีวิตของพี่น้องชาวไทยมุสลิมในจังหวัด แต่เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติรายละ 2-5 ตัว เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบพิธีทางศาสนาทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจุบัน จังหวัดได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการเลี้ยงเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชากรในพื้นที่ มีปริมาณ แพะ 14,999 ตัว แกะ 1,794 ตัว

6. ไก่ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน เป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้านที่เหลือจึงจำหน่าย ไก่ที่เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมือง ส่วนกรณีที่เลี้ยงเป็นระดับฟาร์ม ก็จะเป็นรูปแบบส่งขายบริษัท โดยมีข้อผูกพันสัญญา (Contact farming) มีปริมาณไก่พื้นเมือง 288,045 ตัว ไก่กระทง 54,919 ตัว ไก่ไข่ 14,326 ตัว

7. เป็ด ส่วนใหญ่จะเป็นเป็ดเทศหรือเป็ดชวา การเลี้ยงเป็นแบบปล่อยหลังบ้านตามธรรมชาติ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน เหลือจึงจำหน่าย มีปริมาณเป็ดเทศ 84,730 ตัว เป็ดไข่ 25,461 ตัว

5.1.3 การประมง

จังหวัดนราธิวาสมีราษฎรที่ประกอบอาชีพประมงจำนวน 7,033 ครัวเรือน 14,685 คน มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมาณ 5,000 ไร่ ซึ่งกระจายทั้ง 13 อำเภอ โดยทั่วไปราษฎรสนใจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยมีการเลี้ยงปลาน้ำจืด ปลาน้ำกร่อยในกระชัง การเลี้ยงกุ้งทะเลในบ่อดิน ปลาน้ำจืดที่นิยมเลี้ยงคือ ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียนขาว ปลาสวาย ปลาแรด ปลาบ้า ปลาจีน ปลายี่สกเทศ ส่วนปลาน้ำกร่อยที่นิยมเลี้ยงคือ ปลากระพงขาว ปลากระพงแดง ปลาเก๋า หรือปลากระรัง

ประมงทะเลในปัจจุบันส่วนใหญ่จะทำบริเวณชายฝั่ง ในเขตท้องที่อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอดากูบ โดยมีประเภทเรือดังนี้ เรือประมงกอลและ จำนวน 1,505 ลำ เรือประมงขนาดเล็ก จำนวน 67 ลำ เรือประมงขนาดใหญ่ (มีเก๋ง) จำนวน 114 ลำ(ใช้เครื่องมือหมุนเวียนตามฤดูกาล) ในเดือนเมษายน 2551 มีมูลค่าปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยพิจารณาจากมูลค่าสัตว์น้ำที่ขึ้นทำ ณ ทำเทียบเรือประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.23 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2550 ด้วยปัจจัยด้านราคา ขณะที่ปริมาณสัตว์น้ำขึ้นทำปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากฝนตกหนักช่วงปลายเดือน ภาว่น้ำมันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและประเทศเพื่อนบ้านเข้มงวดการทำประมงนอกน่านน้ำ

สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำปี 2552 มีผู้เพาะเลี้ยงประมาณ 7,474 ราย จำนวนบ่อประมาณ 11,769 บ่อ และพื้นที่ประมาณ 2,221,981 ไร่

5.2 นอกภาคเกษตรกรรม

5.2.1 การอุตสาหกรรม จังหวัดนราธิวาสมีประชากรที่ประกอบธุรกิจโรงงาน แยกตามหมวด อุตสาหกรรมโดยข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2552 มีจำนวนโรงงานสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมยาง อุตสาหกรรมโลหะ และ อุตสาหกรรมอาหาร ตามลำดับ ในด้านการลงทุน มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 314 โรงงาน จำนวนทุนทะเบียนโรงงาน 1,969,498,463 บาท มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนใหม่ จำนวน 1 ราย คือ ชูด์ ตัก ดิน ทราย เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมาที่ไม่มีผู้ขออนุญาตจดทะเบียนโรงงาน และไม่มีการแจ้งเลิกประกอบกิจการเช่นกัน

5.2.2 เหมืองแร่และย่อยหิน จังหวัดนราธิวาสมีแร่ที่สำคัญได้แก่ ทองคำ หินแกรนิต และดินขาว ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2552 มีผู้ถือประทานบัตร เหมืองทองคำ จำนวน 1 ราย 10 แปลง แต่ได้หยุดดำเนินการทั้งหมด ผู้ถือประทานบัตร เหมืองแร่ หิน อุตสาหกรรม ชนิด หินแกรนิต (อุตสาหกรรม เพื่อการก่อสร้าง) จำนวน 3 ราย 4 แปลง เปิดดำเนินการอยู่ 2 ราย 3 แปลง หยุดดำเนินการ 1 ราย 1 แปลง เหมืองแร่อินขาว ผู้ถือประทานบัตร จำนวน 2 ราย เปิดดำเนินการอยู่ 1 ราย 1 แปลง หยุดดำเนินการ 1 ราย 1 แปลง

5.2.3 การบริการและการท่องเที่ยว ในเดือนเมษายน 2551 ขยายตัว โดยมี

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13,146 คน เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันในปี 2550 ร้อยละ 103.66 เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่ภาครัฐและเอกชนร่วมมือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย แต่เป็นแบบไม่พักค้างคืน ซึ่งพิจารณาจากปริมาณการใช้ไฟฟ้าของโรงแรมที่ลดลงร้อยละ 8.71

5.2.4 ด้านแรงงาน ในเดือนเมษายน 2551 ตำแหน่งงานว่างที่ผู้ประกอบการใช้บริการผ่านสำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 537 อัตรา เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันของปี 2550 ร้อยละ 34.25 ผู้สมัครงานมีจำนวน 748 คน ลดลงจากเดือนเดียวกันของปี 2550 ร้อยละ 37.46 ขณะที่ผู้ได้รับการบรรจุงานเดือนนี้มีจำนวน 509 อัตรา เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันของปี 2550 ร้อยละ 46.69 จำนวนลูกจ้างในระบบประกันสังคม (ไม่รวมผู้ประกันตนตามมาตรา 39) มีจำนวน 15,047 คน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 4.39 ใกล้เคียงกับเดือนก่อน ตามการขยายตัวของภาคการค้า การท่องเที่ยวและการลงทุนของ

การประกอบอาชีพของเกษตรกรในอำเภอตากใบ

ประชากรอำเภอตากใบ มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ และมีการเลี้ยงสัตว์ เพื่อการจำหน่ายควบคู่กันไปด้วย สัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมาก ได้แก่ โคเนื้อ กระบือสุกร เป็ด ไก่ ฯลฯ ส่วนอาชีพรองลงมาคือการรับจ้าง ค้าขาย และการทำประมง ซึ่งจะ เป็นการทำประมงขนาดเล็กชายฝั่ง

ก. ครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว มีประมาณร้อยละ 35.63 ของจำนวนครั้วเรือน ทั้งอำเภอ โดยแบ่งออกเป็น

1. อาชีพรับจ้างอย่างเดียว มีประมาณร้อยละ 35.63 ของจำนวนครั้วเรือนทั้งอำเภอ โดยแบ่งออกเป็น

1.1 งานอุตสาหกรรมในโรงงาน ประมาณร้อยละ 22.74

1.2 งานเกษตรกรรม (เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นต้น) ประมาณร้อยละ 13.22

1.3 ทำการประมงรับจ้าง ประมาณร้อยละ 4.11

1.4 งานบริการ (ขับรถรับจ้าง) ประมาณร้อยละ 0.91

1.5 งานช่างฝีมือ (ช่างไม้ ช่างปูน ช่างพืด) ประมาณร้อยละ 3.70

2. อาชีพทำประมง เกษตรกรรม มีประมาณร้อยละ 5.17

3. อาชีพประมงชายฝั่งมีประมาณร้อยละ 5.04

4. อาชีพค้าขาย มีประมาณร้อยละ 2.68

ข. คร่าวเรือที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพขึ้นไป มีประมาณร้อยละ 64.37 ของ
คร่าวเรือทั้งอำเภอ โดยแบ่งออกเป็น

1. รับจ้างและเกษตรกรรม มีประมาณร้อยละ 43.42
2. รับจ้างและค้าขาย มีประมาณร้อยละ 9.62
3. เกษตรกรรมและค้าขาย มีประมาณร้อยละ 10.70
4. ค้าขายและประกอบอุตสาหกรรม มีประมาณร้อยละ 0.63

การประกอบอาชีพเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตากใบ (2553:6) สรุปผลการดำเนินงานของตำบลบาง
ขุนทองไว้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร รายได้ของประชาชนอยู่ในเกณฑ์
ปานกลาง สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แบบพออยู่พอกิน (เศรษฐกิจพอเพียง) รายได้เฉลี่ยต่อคนเท่ากับ
23,000 บาท

ลักษณะการใช้แรงงานของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง
สามารถแยกได้ 2 ประเภท

- ใช้แรงงานในพื้นที่ร้อยละ 95 ของประชากรทั้งหมด
- ใช้แรงงานนอกพื้นที่ร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด

นอกจากนี้ ยังมีการใช้แรงงานโดยรอกฤดูกาล ประมาณร้อยละ 20 ของการใช้แรงงาน
ในพื้นที่รายได้ของประชาชนในพื้นที่สามารถจำแนกได้ ดังนี้

- การเกษตร ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทองมีอาชีพด้าน
การเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 75 ของประชากรทั้งหมด
- การประมง ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง ประกอบอาชีพ
ด้านการประมง ประมงน้ำจืด จากป่าพรุธรรมชาติ และบางส่วนเพาะเลี้ยงเองปลาที่นิยมเลี้ยงคือ
ปลานิล ปลาแรด ปลาบ้า ปลาตะเพียนขาว

ปลาที่หาได้จากป่าพรุก็เป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้เสริมอย่างดี เนื่องจากในป่าพรุเป็น
แหล่งชุกชุมของปลานานาชนิด เช่น ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาไหล ปลาดุก

- การปศุสัตว์ ตำบลบางขุนทอง ประชาชนมีการเลี้ยงสัตว์กันโดยทั่วไป เช่น โค
กระบือ สุกร เป็ด ไก่ แพะ แกะ ลักษณะการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น สัตว์ที่
นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์พื้นเมือง

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 เพศ

ธวัช ชวมิ่ง (2553:37) ศึกษาความต้องการอาชีพเสริมของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 174 คน (ร้อยละ 52.3) ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 159 คน (ร้อยละ 47.7)

สมศรี อย่างสวย (2536:35) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรปิ่นน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายเนื่องจากว่าเพศชายในสังคมไทยส่วนใหญ่ถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีแนวคิดในการแสดงออกและการกระทำมากกว่าหญิง

อับดุลฮาฟิซ สะดีมีอ๊ะ (2551:69) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.9 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 48.1

6.2 อายุ

ทองสุข สุวรรณนวล (2552:52) ศึกษาความต้องการส่งเสริมทอผ้าขึ้นตีนจกของกลุ่มสตรี อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมา 51 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 21 .8 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 13.4 อายุ ระหว่าง 20-30 ปี น้อยที่สุดร้อยละ 5.0

ธวัช ชวมิ่ง (2553:37) ศึกษาความต้องการอาชีพเสริมของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี มีจำนวน 110 คน (ร้อยละ 33.1) รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 101 คน (ร้อยละ 30.3) ช่วงกลุ่มอายุระหว่าง 18-29 ปี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 21.6) และช่วงอายุที่น้อยที่สุด คือ อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 50คน (ร้อยละ 15.0)

สมศรี อย่างสวย (2536:36) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรปิ่นน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลคือ 45.6 ปี ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุดคือ 74 ปี และอายุน้อยที่สุดคือ 23 ปี

อับดุลฮาฟิซ สะดีมีอ๊ะ (2551:69) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เกษตรกรมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิด

เป็นร้อยละ 38.2 เกษตรกรมีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 เกษตรกรมีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 เกษตรกรมีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.7 และเกษตรกรที่น้อยที่สุดมีอายุ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

6.3 ระดับการศึกษา

ทองสุข สุวรรณนวล (2552:52) ความต้องการส่งเสริมทอผ้าขึ้นดินจกของกลุ่มสตรี อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมา คือ ไม่เรียนหนังสือ ร้อยละ 19.4 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.2 และมัธยมศึกษาตอนปลาย /ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 8.8

ราชน ชันตรีจิตร(2551:บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโจดมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมานานกว่า 10 ปีขึ้นไป

สมศรี อย่างสวย (2536:36) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรปิ่นน้ำใจ (โครงการ 2)นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับความรู้ของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนมากร้อยละ 77.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และเกษตรกรที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 11.5 ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 11.4 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนมากจะมีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ซึ่งบางคนไม่จบภาคบังคับด้วยซ้ำ

6.4 ศาสนา

สมศรี อย่างสวย (2536:37) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรปิ่นน้ำใจ (โครงการ 2)นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากร้อยละ 94.3 นับถือศาสนาพุทธ มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 5.7 เท่านั้นที่นับถือศาสนาคริสต์

6.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ราชน ชันตรีจิตร(2551:บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเป็นครอบครัวใหญ่ นิยมใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ปัจจุบันปุ๋ยมีราคาแพงจึงหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งสามารถผลิตเองได้ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และยังทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับสารเคมีสู่ร่างกาย ซึ่งเกษตรกรอินทรีย์เน้นความเป็นเกษตรที่ยั่งยืน ไม่เพียงแต่นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และรักษาความสมดุลของทรัพยากรไว้กับพื้นที่การเกษตรนั้น เกื้อกูลและพึ่งพากัน

สภาพแวดล้อม เกษตรกรมีการเรียนรู้ การใช้ชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล ทางสายกลาง ให้ความช่วยเหลือและพึ่งพากันในชุมชน มีการลดรายจ่ายภายในครอบครัวและมีกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นปัญหาโลกในปัจจุบัน

สมศรี อย่างสวย (2536:39) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรป่าน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลโดยทั่วไปมีขนาดครอบครัวปานกลาง มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน โดยมีช่วงขนาดครอบครัวตั้งแต่ครอบครัวละ 1 คนถึง 9 คน ขนาดครอบครัวที่มีความถี่สูงสุดคือ ขนาดครอบครัว 4-5 คน ซึ่งมีจำนวนครอบครัวอยู่ร้อยละ 54.3 รองลงมาได้แก่ ขนาดครอบครัว 1-3 คน ร้อยละ 21.4

สุมาลี คู่สกุลนิรันดร์ (2531: 45) ศึกษาการประกอบอาชีพเสริมของชาวนาอีสาน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีฐาน อำเภอบัวแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่าประกอบอาชีพเสริมของชาวนาอีสาน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีฐาน โดยเฉพาะการทำหัตถกรรมหมอนจิดทำให้ชาวบ้านมีรายได้ประจำตลอดปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันและรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมทำให้ชาวบ้านนำมาใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องใช้ในครัวเรือน

6.6 สภาวะหนี้สิน

สมศรี อย่างสวย (2536:59) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรป่าน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า หนี้สินผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 87.1 มีหนี้สิน มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 12.9 เท่านั้นที่ไม่มีหนี้สิน หนี้สินมีทั้งหนี้สินระยะสั้นและยาว จึงเป็นผลให้ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 75.7 ไม่มีเงินพอใช้จ่าย ร้อยละ 24.3 ที่มีเงินพอใช้จ่ายระหว่างปี ซึ่งเกษตรกรเมื่อไม่มีเงินพอใช้จ่ายก็จะกู้ยืมผู้อื่น ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน หลังจากนั้นจึงหามาใช้คืน

6.7 แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

สมศรี อย่างสวย (2536:60) ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรป่าน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเอง เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า แหล่งเงินกู้ที่ผู้ให้ข้อมูลกู้ยืมมีทั้งแหล่งเงินกู้ในสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตร และนอกสถาบันการเงิน เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน นายทุนผู้รับซื้อผลผลิต เป็นต้น โดยผลการศึกษาแบ่งได้ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลที่กู้เงินจากในสถาบันการเงินร้อยละ 24.6 นอกสถาบันการเงินร้อยละ 42.6 ทั้งในและนอก ร้อยละ 32.8

6.8 การประกอบอาชีพภาคเกษตร

เสกศักดิ์ เขยชม(2544: บทคัดย่อ) ความต้องการพัฒนาอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเชิงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในอาชีพการปลูกพืช คือ อาชีพการปลูกข้าวเหนียวมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพการเลี้ยงสัตว์

6.9 ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการ

รัช ชมมิ่ง (2553:บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการอาชีพเสริมของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.3 ต้องการอาชีพเสริม อาชีพเสริมที่ต้องการมากที่สุดคือ อาชีพเสริมการเกษตร รองลงไปคือ อาชีพเสริมคหกรรม และอาชีพเสริมการค้าและบริการตามลำดับ

ชัยณรงค์ พันวิลาด (2546:41:) ศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของสมาชิกนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกนครพนม พบว่า สมาชิกต้องการให้ส่งเสริมด้านการเกษตรเชิงเดี่ยว ประเภทการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชอย่างเดียวกันในพื้นที่ระดับมาก การทำการเกษตรแบบยั่งยืน สมาชิกต้องการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ในระดับมาก เกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ ต้องการระดับปานกลาง การทำการเกษตรแบบวนเกษตรและการเกษตรแบบผสมผสานต้องการในระดับน้อย อุตสาหกรรมในครัวเรือนและอาชีพอื่นๆ ต้องการในระดับน้อย

6.10 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับ

ชัยณรงค์ พันวิลาด (2546:41:) ศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของสมาชิกนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกนครพนม พบว่า วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล สมาชิกนิคมฯต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์มในระดับมาก โดยเฉลี่ย 2.97 ส่วนการไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน หรือติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์สมาชิกนิคมฯต้องการในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ย1.62 และ1.66 สำหรับวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม สมาชิกนิคมฯ ต้องการทัศนศึกษาดูงานการเกษตรและฝึกอบรม สัมมนา ด้านการเกษตร ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.85 และ 2.83 วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน สมาชิกนิคมฯต้องการชมรายการวิทยุโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตรและรับฟังจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย2.77 และ ส่วนการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางการเกษตร และอ่านหนังสือพิมพ์ต่างๆต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 2.07 และ2.11 ตามลำดับ

6.11 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ

วราภรณ์ ประสาทกุล (2540:บทคัดย่อ) ศึกษาการส่งเสริมอาชีพสำหรับประชาชนที่อาศัยในชุมชนแออัด พบว่า ประชาชนในชุมชนในหนองวัด 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้และ

ทักษะในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนได้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับประชาชน และนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆต่อไป

พิบูลย์สิทธิ์ โชคชัย (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาการส่งเสริมอาชีพเสริมเกษตรกรชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพเสริมเกษตรกรชุมชนแบบพึ่งพาตนเองโดยการให้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ การจัดตั้งกลุ่ม การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพ สร้างเครือข่ายด้านวิชาการและการตลาด และการนิเทศติดตาม ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

6.12 ปัญหาในการประกอบการอาชีพเกษตรกร

เสกศักดิ์ เขยชม (2544: :บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรรมของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่าปัญหาในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรรมของเกษตรกรที่เป็นปัญหามากที่สุดคือขาดการรวมกลุ่มในการแปรรูปผลผลิตเกษตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรตำบลบางขุนทอง อำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 1,013 ครัวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane อ้างถึงใน อับดุลฮาฟิซ สะดีมีอมะ (2551 : 58) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{1,013}{1 + (1,013 (0.05)^2)}$$

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น = 287 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือนเกษตรกร	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านบางขุนทอง	263	74
2	บ้านบาง	131	37
3	บ้านโคกสูง	179	51
4	บ้านทุ่งฝ้าย	155	44
5	บ้านโคกหมบก	101	29
6	บ้านยูโย	184	52
รวม		1,013	287

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง (2554)

2.2 การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (โดยการจับสลากบ้านเลขที่ของครัวเรือนเกษตรกร) ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีทั้งแบบคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการตรวจแบบสัมภาษณ์ดังนี้

3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และนำมาสร้างเป็นข้อคำถามประกอบด้วย คำถามแบบเลือกตอบและคำถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร รายได้ รายจ่าย หนี้สินและแหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ประกอบด้วย การประกอบอาชีพในภาคการเกษตรและการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ประกอบด้วย ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการ วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการและเหมาะสม

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านตัวเกษตรกรเอง และด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

3.2 การทดสอบแบบสัมภาษณ์

เป็นการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่วิจัย แบบสัมภาษณ์ได้สร้างจากกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำเสนอแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นเสนอให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหา ก่อนที่จะนำไปทดสอบกับเกษตรกรตำบลบางขุนทอง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือได้ โดยวิธีการ Cronbach's alpha เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือโดย มีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือได้ = 0.8061

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย สัมภาษณ์เกษตรกรตำบลบางขุนทองเป็นครัวเรือน จำนวน 287 ครัวเรือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด และจัดทำรหัสตัวแปรจากนั้นนำข้อมูลบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกร ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

5.3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพ วิธีการส่งเสริม และปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งระดับความต้องการออกเป็น 5 ระดับได้แก่

1 = น้อยที่สุด

2 = น้อย

3 = ปานกลาง

4 = มาก

5 = มากที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการกำหนดระดับความต้องการดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงห่างของคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= \frac{4}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น สามารถแปลความหมายของระดับความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหา ตามค่าเฉลี่ยดังนี้

ที่สุด	1.00 -1.80	หมายถึง ความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหาน้อย
	1.81 -2.60	หมายถึง ความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหาน้อย
กลาง	2.61 -3.40	หมายถึง ความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหาปานกลาง
	3.41 -4.20	หมายถึง ความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหามาก
ที่สุด	4.21 -5.00	หมายถึง ความต้องการ ได้รับข้อมูล วิธีการส่งเสริม และระดับปัญหามาก
	5.4	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตำบลบางขุนทอง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา แบ่งผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในด้านเพศ อายุ การศึกษา ศาสนา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร รายได้ รายจ่าย หนี้สินและแหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

n= 287						
สภาพสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
เพศ						
-ชาย	143	49.8				
-หญิง	144	50.2				
อายุ (ปี)						
≤ 40	53	18.5	26	81	55.36	11.16
41-50	84	29.3				
51-60	78	27.2				
61-70	56	19.5				
≥71	16	5.6				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n= 287						
สภาพสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
ระดับการศึกษา						
- ไม่เรียนหนังสือ	54	18.8				
- เรียนหนังสือ	233	81.2				
- ประถมศึกษาตอนต้น	107	37.3				
- ประถมศึกษาตอน	62	21.6				
ปลาย	32	11.3				
- มัธยมศึกษาตอนต้น	18	6.3				
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	1.0				
- ประกาศนียบัตร	5	1.7				
วิชาชีพ	5	1.7				
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	1	0.3				
ชั้นสูง						
- ปริญญาตรี						
- สูงกว่าปริญญาตรี						
ศาสนา						
พุทธ	196	68.3				
อิสลาม	91	31.7				
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			1	12	4.32	1.89
≤2	41	14.2				
3	64	22.3				
4	69	24.0				
5	49	17.1				
> 5	64	22.3				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

		n= 287				
สภาพสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
แรงงานในครัวเรือน			1	6	2.63	1.07
1	27	9.4				
2	131	45.6				
3	70	24.4				
4	44	15.3				
5	10	3.5				
6	5	1.7				
การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร						
ไม่เป็น		9	3.1			
เป็น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		278	96.9			
- สหกรณ์การเกษตรอำเภอตากใบ		73				
- สหกรณ์การเกษตรตำบลบาง		29	25.4			
ขุนทอง						
- ธกส.		63	10.1			
- กองทุนหมู่บ้าน		45	22.0			
- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์		78	50.5			
- กลุ่มทอผ้า		38	2.0			
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		43	13.2			
- กลุ่มอาชีพการเกษตร		139	15.0			

จากตารางที่ 4.1 สภาพสังคมของของเกษตรกรในตำบลบางขุนทองพบว่า เพศ จากการศึกษพบว่า เกษตรกรในตำบลบางขุนทองร้อยละ 50.2 เป็นเพศหญิง ส่วนที่เหลือร้อยละ 49.8 เป็นเพศชาย

อายุ จากการศึกษาพบว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดร้อยละ 29.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 27.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุน้อยที่สุด 26 ปี อายุมากที่สุด 81 ปี และอายุเฉลี่ย 55.36 ปี

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรในตำบลบางขุนทองส่วนใหญ่ร้อยละ 37.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-4 รองลงมาร้อยละ 21.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4-6

ศาสนา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 68.30 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 31.7 นับถือศาสนาอิสลาม

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 23.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมาร้อยละ 22.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 12 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.32 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนร้อยละ 45.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 24.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 6 คน และมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.07 คน

การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรในตำบลบางขุนทองร้อยละ 62.0 เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ รองลงมาร้อยละ 50.5 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ส่วนกลุ่มอาชีพการเกษตร สหกรณ์การเกษตรอำเภอตากใบ - ชกส. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มทอผ้า และสหกรณ์การเกษตรตำบลบางขุนทองร้อยละ 48.4 , 25.4 , 22.0 , 15.0 , 13.2 และ 10.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

n= 287

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
1.รายได้ในภาคเกษตร(บาทต่อปี)			0.0	450,000	73,700.41	59,171.97
≤ 10,000	12	4.2				
10,001 - 50,000	112	39.0				
50,001 - 100,000	96	33.5				
100,001 -150,000	40	13.9				
≥150,001	27	9.4				
2.รายได้นอกภาคเกษตร(บาทต่อปี)			0.0	3,000,000	67,311.00	183,863.75
≤ 10,000	75	26.1				
10,001 - 50,000	76	26.5				
50,001 - 100,000	90	31.4				
100,001 -150,000	30	10.5				
≥150,001	16	5.5				
3.รายได้รวม(บาทต่อปี)			8,000	3,300,000.00	141,011.40	203143.90
≤ 10,000	1	0.3				
10,001 - 80,000	78	27.2				
80,001 - 160,000	137	47.7				
160,001 -240,000	53	18.5				
≥ 240,001	18	6.3				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n= 287

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	SD
4. รายจ่ายในครัวเรือน(บาทต่อปี)			7,640	1,124,575	120,668.06	99,823.21
≤ 10,001	3	1.0				
10,001 - 80,000	106	36.9				
80,001 - 160,000	113	39.5				
160,001 -240,000	46	16				
≥ 240,001	19	6.6				
5. สถานะหนี้สิน(บาทต่อปี)			0.0	500,000	22,418.12	53,914.06
≤ 5,000	190	66.2				
5,001 - 20,000	27	9.4				
20,001 – 35,000	13	4.5				
35,001 -50,000	27	9.4				
≥ 50,001	30	10.5				
แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ						
ไม่กู้				188		65.5
กู้(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				99		34.5
- กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน				53		18.5
- กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร				12		4.2
- กู้ยืมจากกลุ่มเกษตรกร				2		0.7
- กู้ยืมจากญาติพี่น้อง				6		2.1
- กู้ยืมจาก ธกส				8		2.8
- กู้ยืมจาก กลุ่มสัจจะออมทรัพย์				60		20.9
- กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน				4		1.4

จากตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พบว่า

รายได้ภาคการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 39.0 อยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.5 อยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท โดยมีรายได้น้อยที่สุด 0.00 บาท มีรายได้มากที่สุด 450,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 73,700.41 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 31.4 อยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 26.5 อยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท โดยมีรายได้น้อยที่สุด 0.00 บาท มากที่สุด 3,000,000 บาท รายได้เฉลี่ย 67,311 บาท

รวมรายได้ทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 47.7 อยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท รองลงมาร้อยละ 27.2 อยู่ในช่วง 10,001 - 80,000 บาท โดยมีรายได้น้อยที่สุด 8,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 3,300,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 141,011.40 บาท

รายจ่ายในครัวเรือนปี 54 เกษตรกรในตำบลบางขุนทองร้อยละ 39.5 อยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท รองลงมาร้อยละ 36.9 อยู่ในช่วง 10,001-80,000 มีรายจ่ายต่ำสุด 7,640 บาท มีรายจ่ายมากที่สุด 1,124,575 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ย 120,668.06 บาท

สถานะหนี้สิน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.2 มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินอยู่ในช่วง 5,000 บาท หรือน้อยกว่า รองลงมาร้อยละ 10.5 อยู่ในช่วง 50,000 บาทหรือมากกว่า มีหนี้สินน้อยที่สุด 0.00 บาท มีหนี้สินมากที่สุด 500,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 22,418.12 บาท

แหล่งเงินทุน เกษตรกรใช้แหล่งเงินทุนร้อยละ 20.9 กู้ยืมจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ รองลงมาร้อยละ 18.5 กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร กู้ยืมจาก ธกส. กู้ยืมจากญาติพี่น้องและกู้ยืมจากกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 4.2, 2.8, 2.1และ0.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในภาคเกษตรกรรมด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง และการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

n= 287		
สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม		
ด้านพืช		
1. ข้าว		
ไม่ปลูก	8	2.8
ปลูกเพื่อจำหน่าย	47	16.4
ปลูกเพื่อบริโภค	232	80.8
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์หอมกระดังงา	123	42.9
- พันธุ์คูหา	34	11.8
- พันธุ์จินตะ	66	23.0
- พันธุ์มาเล	10	3.5
- พันธุ์สังข์หยด	17	5.9
- พันธุ์เฉียงพัทลุง	14	4.9
- พันธุ์ลูกนก	15	5.1
2. ปาล์มน้ำมัน		
ไม่ปลูก	180	62.7
ปลูกเพื่อจำหน่าย	107	37.3
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์สุราษฎร์ธานี 1/2	106	37.0
- พันธุ์ออสตารีซ่า	1	0.3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n= 287		
สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
3.ยางพารา		
ไม่ปลูก	124	43.5
ปลูกเพื่อจำหน่าย	163	56.5
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์ RRIM 600	157	54.5
- พันธุ์ RRIT 251	5	1.7
- พันธุ์ BPM 24	1	0.3
4.พืชผัก		
ไม่ปลูก	266	78.7
ปลูกเพื่อจำหน่าย	31	10.8
ปลูกเพื่อบริโภค	30	10.5
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์ผักกินใบ	7	2.4
- พันธุ์ผักกินผล	54	18.9
5.ลองกอง		
ไม่ปลูก	166	57.5
ปลูกเพื่อจำหน่าย	10	3.5
ปลูกเพื่อบริโภค	111	38.7
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์ดุกู	7	2.4
- พันธุ์ลองกองน้ำ	2	0.7
- พันธุ์ลองกองแห้ง	111	39.1

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n= 287

สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
6.มะพร้าว		
ไม่ปลูก	76	26.5
ปลูกเพื่อจำหน่าย	157	54.7
ปลูกเพื่อบริโภค	54	18.8
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์ไทนา	19	6.6
- พันธุ์หมูสี	188	65.5
- พันธุ์น้ำหอม	4	1.4
7.ทุเรียน		
ไม่ปลูก	229	79.8
ปลูกเพื่อจำหน่าย	10	3.5
ปลูกเพื่อบริโภค	48	16.7
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์พื้นเมือง	5	1.7
- พันธุ์ก้านยาว	9	3.1
- พันธุ์หมอนทอง	12	4.2
- พันธุ์ชะนี	32	11.2
8.มังคุด		
ไม่ปลูก	165	57.5
ปลูกเพื่อจำหน่าย	30	10.5
ปลูกเพื่อบริโภค	92	32.0
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์พื้นเมือง	122	42.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n= 287		
สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
9.เงาะ		
ไม่ปลูก	147	51.2
ปลูกเพื่อจำหน่าย	17	5.9
ปลูกเพื่อบริโภค	123	42.8
พันธุ์ที่เกษตรกรปลูก		
- พันธุ์พื้นเมือง	6	2.1
- พันธุ์โรงเรียน	130	45.2
- พันธุ์ตะหวี	4	1.4
ด้านปศุสัตว์		
1.โค		
ไม่เลี้ยง	136	47.4
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	151	52.6
พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง		
- พันธุ์พื้นเมือง	106	36.9
- พันธุ์ลูกผสม	45	15.7
2.กระบือ		
ไม่เลี้ยง	287	100
3.แพะ		
ไม่เลี้ยง	273	95.1
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	14	4.9
พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง		
- พันธุ์พื้นเมือง	6	2.1
- พันธุ์ลูกผสม	8	2.8

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n= 287		
สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
4.สุกร		
ไม่เลี้ยง	208	73.5
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	79	27.5
พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง		
- พันธุ์พื้นเมือง	33	11.5
- พันธุ์ลูกผสม	46	16.0
5.ไก่		
ไม่เลี้ยง	34	11.8
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	95	33.1
เลี้ยงเพื่อบริโภค	158	55.1
พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง		
- พันธุ์พื้นเมือง	239	83.3
- พันธุ์ลูกผสม	2	0.7
- พันธุ์ไก่ไข่	12	4.2
6.เป็ด		
ไม่เลี้ยง	170	59.2
เลี้ยงเพื่อจำหน่าย	30	10.5
เลี้ยงเพื่อบริโภค	87	30.3
พันธุ์ที่เกษตรกรเลี้ยง		
- พันธุ์เนื้อ	42	14.6
- พันธุ์ลูกผสม	75	26.2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n= 287		
สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ด้านประมง		
ไม่ประกอบอาชีพ	190	66.2
เพื่อจำหน่าย	8	2.8
เพื่อบริโภค	89	31.0
วิธีการ		
- แบบเลี้ยงเอง	5	1.7
- แบบหาตามธรรมชาติ	92	32.1
พันธุ์ที่เกษตรกรนิยม		
- พันธุ์ปลาช่อน	94	32.8
- พันธุ์ปลาดุก	3	1.0
การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม		
1.หัตถกรรมในครัวเรือน		
ไม่ทำ	252	87.8
ทำ	35	12.2
2.อาชีพค้าขาย		
ไม่ทำ	252	87.8
ทำ	35	12.2
3.อาชีพแรงงาน/รับจ้าง		
ไม่ทำ	126	43.9
ทำ	161	56.1
4.คหกรรมในครัวเรือน		
ไม่ทำ	286	99.7
ทำ	1	0.3
5.ธุรกิจส่วนตัว		
ไม่ทำ	286	99.7
ทำ	1	0.3

จากตารางที่ 4.3 สภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง จากการศึกษาพบว่า

1. การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ด้านพืช

ข้าว วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 80.8 ปลูกเพื่อบริโภค พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกส่วนมากร้อยละ 42.9 ปลูกพันธุ์ข้าวหอมกระดังงา รองลงมาร้อยละ 23.0 ปลูกพันธุ์ข้าวจันตะ

ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนน้อยที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 37.3 พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกร้อยละ 36.9 ปลูกพันธุ์สุราษฎร์ธานี 1,2

ยางพารา ร้อยละ 56.3 มีการปลูกยางพารา พันธุ์ที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกร้อยละ 54.7 ปลูกพันธุ์ RRIM 600 รองลงมาร้อยละ 1.7 ปลูกพันธุ์ RRIT 251

พืชผัก วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 10.8 ปลูกเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกผักกินผล ร้อยละ 19.5

ลองกอง วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 38.7 ปลูกไว้เพื่อการบริโภค พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 39.4 พันธุ์ลองกองแห้ง

มะพร้าว วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 54.7 ปลูกเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 65.5 ปลูกพันธุ์หมูสี

ทุเรียน วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 16.7 ปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 11.1 ปลูกพันธุ์ชะนี รองลงมาร้อยละ 4.2 ปลูกพันธุ์หมอนทอง

มังคุด วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 32.1 ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่ปลูกเป็นพันธุ์พื้นเมืองร้อยละ 42.2

เงาะ วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 42.9 ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.3 ปลูกพันธุ์โรงเรียน รองลงมาร้อยละ 2.1 ปลูกพันธุ์พื้นเมือง

2. การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์

โค วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 52.6 เลี้ยงเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงร้อยละ 36.9 เลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง รองลงมาร้อยละ 15.0 เลี้ยงพันธุ์ลูกผสม

กระบือ เกษตรกรไม่เลี้ยงกระบือ

แพะ วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 4.9 เลี้ยงเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงร้อยละ 2.4 เลี้ยงพันธุ์ลูกผสม รองลงมาร้อยละ 2.1 เลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง

สุกร วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 27.5 เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย พันธุ์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 16.0 เลี้ยงพันธุ์ลูกผสม รองลงมาร้อยละ 11.8 เลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง

ไก่ วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 55.1 เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่นิยม เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 เลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง รองลงมาร้อยละ 4.2 เลี้ยงพันธุ์ไก่ไข่

เป็ด วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 30.3 เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่นิยม เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 26.2 เลี้ยงพันธุ์ลูกผสม

3. การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ด้านประมง

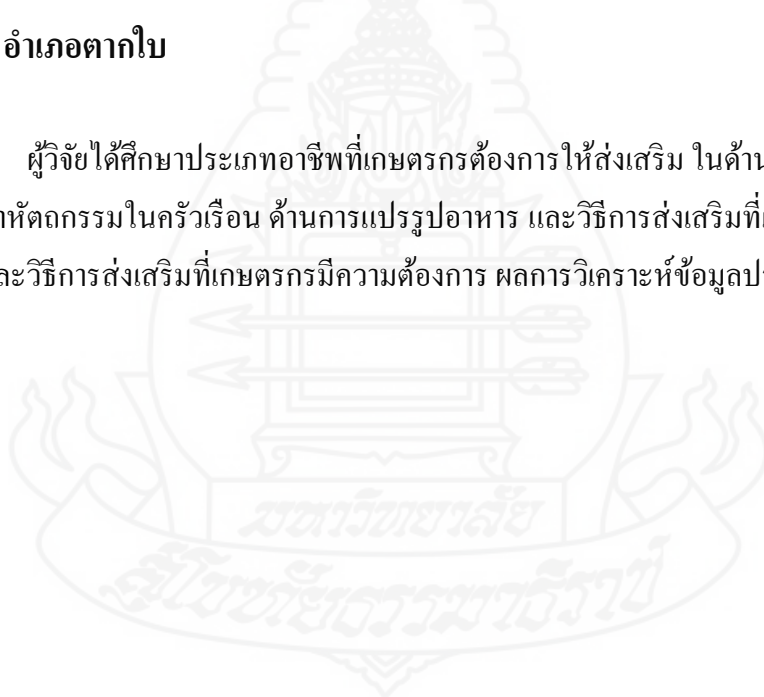
วัตถุประสงค์หลักร้อยละ 31.0 เพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยร้อยละ 32.1 หา ตามธรรมชาติ ปลาที่หาส่วนใหญ่ร้อยละ 32.8 ปลาช่อน

4. การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 56.1 ประกอบอาชีพแรงงานหรือรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 12.2 ประกอบอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือนและอาชีพค้าขาย

ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม ในด้านการทำการเกษตร ด้านการทำหัตถกรรมในครัวเรือน ด้านการแปรรูปอาหาร และวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับในปัจจุบัน และวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความต้องการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมในตำบลบางขุนทอง

n= 287

ประเภทอาชีพ	ความต้องการ(จำนวน/ร้อยละ)					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
1.การทำกรเกษตร						4.09	มาก
1.1 การปลูกพืช (พืชผัก ข้าว	167	105	9	0	0	4.47	มากที่สุด
ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชไร่	(58.2)	(36.6)	(3.1)	0	3		
และไม้ผล)	95	176	6	0	0	4.18	มาก
1.2 การเลี้ยงสัตว์	(33.1)	(61.3)	(2.1)	0	(1.0)		
(โค ไก่พื้นเมือง สุกร)	73	162	8	1	2	3.63	มาก
1.3 การประมง	(25.4)	(56.4)	(2.8)	(0.3)	(0.7)		
(ปลานิล ปลาดุก ปลาเทโพ)							
2. การทำหัตถกรรมในครัวเรือน	67	126	21	3	1	3.17	ปานกลาง
(ทอผ้า ปักผ้า เย็บผ้า จักสาน)	(23.3)	(43.9)	(7.3)	(1.0)	(0.3)		
3. การแปรรูปอาหาร	33	121	15	4	1	2.45	น้อย
(ทำขนม ปลาเค็ม ไข่เค็ม	(11.5)	(42.2)	(5.2)	(1.4)	(0.3)		
อาหารแห้ง)							

จากตารางที่ 4.4 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรต้องการให้มีการส่งเสริมการทำกรเกษตรอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละประเด็น พบว่า การปลูกพืชมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.77 คือ พืชผัก ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชไร่ และไม้ผล การเลี้ยงสัตว์ และการทำกรประมง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 และ 3.63 ส่วนความต้องการทำหัตถกรรมในครัวเรือนเกษตรกรต้องการให้มีการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17 และความต้องการแปรรูปอาหาร เกษตรกรมีความต้องการให้มีการส่งเสริมในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45

ตารางที่ 4.5 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับข้อมูลความรู้ในปัจจุบัน

n= 287

วิธีการส่งเสริม	การได้รับข้อมูลความรู้ในปัจจุบัน					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
1. วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล						2.72	ปานกลาง
1.1 เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม	12 (4.2)	74 (25.8)	84 (29.3)	79 (27.5)	38 (13.2)	2.80	ปานกลาง
1.2 ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน	10 (3.5)	68 (23.7)	71 (24.7)	94 (32.8)	44 (15.3)	2.67	ปานกลาง
1.3 ติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์	38 (13.2)	30 (10.5)	78 (27.2)	84 (29.3)	57 (19.9)	2.68	ปานกลาง
2. วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม						2.88	ปานกลาง
2.1 ทัศนศึกษาดูงานเกษตรกร	23 (8.0)	60 (20.9)	98 (34.1)	70 (24.4)	36 (12.5)	2.87	ปานกลาง
2.2 แปลงสาธิต	19 (6.6)	63 (22.0)	96 (33.4)	73 (25.4)	36 (12.5)	2.85	ปานกลาง
2.3 ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร	37 (12.9)	46 (16.0)	97 (33.8)	75 (26.1)	32 (11.1)	2.93	ปานกลาง
3. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน						3.01	ปานกลาง
3.1 ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร	22 (7.7)	77 (26.8)	117 (40.8)	59 (20.6)	12 (4.2)	3.31	ปานกลาง
3.2 ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร	13 (4.5)	72 (25.1)	93 (32.4)	89 (31.0)	20 (7.0)	2.89	ปานกลาง
3.3 ฟังวิทยุชุมชน	32 (11.1)	53 (18.5)	101 (35.2)	83 (28.9)	18 (6.3)	2.99	ปานกลาง
3.4 ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตร	23 (8.0)	49 (17.1)	104 (36.2)	96 (33.4)	15 (5.2)	2.89	ปานกลาง
3.5 อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	7 (2.4)	75 (26.1)	78 (27.2)	93 (32.4)	34 (11.8)	2.75	ปานกลาง
3.6 ฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน	18 (6.3)	113 (39.4)	87 (30.3)	60 (20.9)	9 (3.1)	3.24	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						2.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับข้อมูลความรู้ในปัจจุบันของเกษตรกร ในตำบลบางขุนทอง พบว่า

วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงานและ ติดต่อขอคำปรึกษาทาง โทรศัพท์ เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบัน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.80,2.67 และ 2.68 9 ตามลำดับ

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีการทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเยี่ยมแปลงสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.87,2.85 และ2.93 ตามลำดับ

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีการชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร ฟังวิทยุชุมชน ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตร อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.31,2.89,2.99,2.89,2.75 และ 3.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ

n = 287

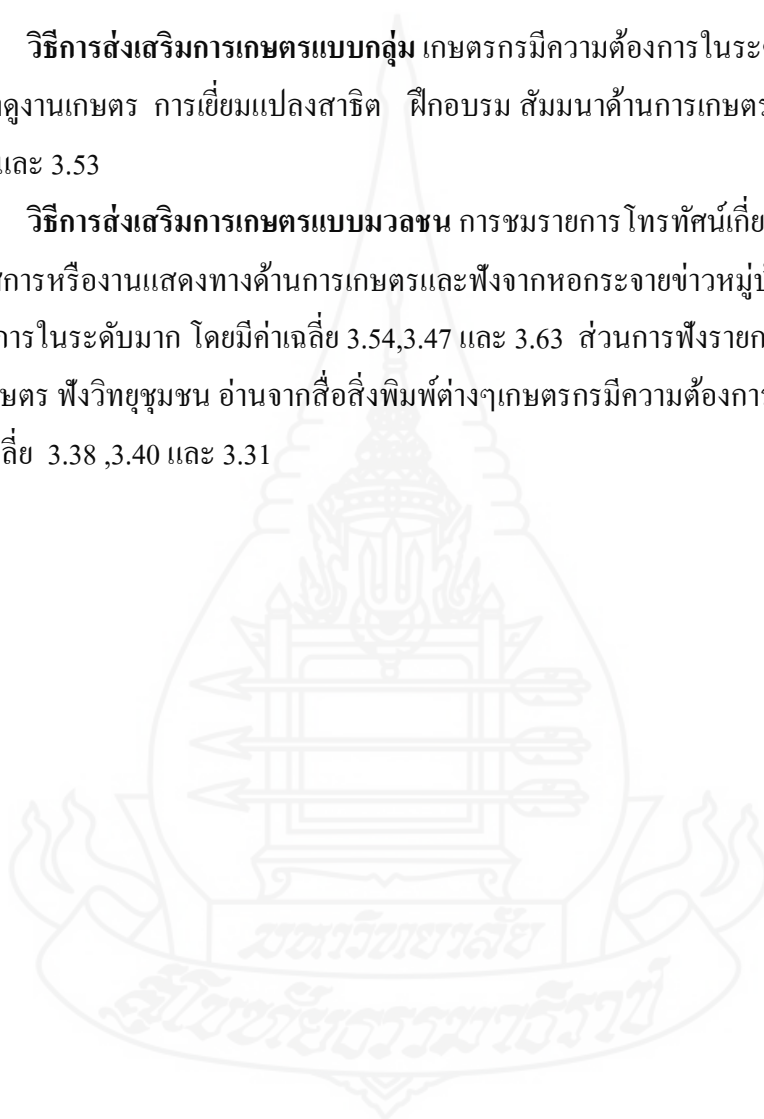
วิธีการส่งเสริม	ความต้องการ					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
1. วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.39	ปานกลาง
1.1 เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม	40 (13.9)	101 (35.2)	114 (39.7)	31 (10.8)	1 (0.3)	3.52	มาก
1.2 ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน	32 (11.1)	76 (26.5)	144 (50.2)	31 (10.8)	4 (1.4)	3.35	ปานกลาง
1.3 ติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์	46 (16.0)	58 (20.2)	130 (45.3)	43 (15.0)	10 (3.5)	3.30	ปานกลาง
2. วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.57	มาก
2.1 ทัศนศึกษาดูงานเกษตรกร	58 (20.2)	101 (35.2)	96 (33.4)	26 (9.1)	6 (2.1)	3.62	มาก
2.2 แปลงสาธิต	47 (16.4)	112 (39.0)	88 (30.7)	35 (12.2)	5 (1.7)	3.56	มาก
2.3 ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร	40 (13.9)	106 (36.9)	111 (38.7)	27 (9.4)	3 (1.0)	3.53	มาก
3. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน						3.45	มาก
3.1 ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร	38 (13.2)	100 (34.8)	129 (44.9)	20 (7.0)	0 (0.0)	3.54	มาก
3.2 ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร	32 (11.1)	74 (25.8)	153 (53.3)	26 (9.1)	2 (0.7)	3.38	ปานกลาง
3.3 ฟังวิทยุชุมชน	43 (15.0)	63 (22.0)	148 (51.6)	31 (10.8)	2 (0.7)	3.40	ปานกลาง
3.4 ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตร	46 (16.0)	77 (26.8)	131 (45.6)	32 (11.1)	1 (0.3)	3.47	มาก
3.5 อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	43 (15.0)	67 (23.3)	121 (42.2)	48 (16.7)	8 (2.8)	3.31	ปานกลาง
3.6 ฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน	57 (19.9)	99 (34.5)	103 (35.9)	23 (8.0)	5 (1.7)	3.63	มาก
เฉลี่ยรวม						3.47	มาก

จากตารางที่ 4.6 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในตำบลบางขุนทอง พบว่า

วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยต้องการให้เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.52 ส่วนการไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน และ ติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 และ 3.30

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก โดยการทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเขียนแปลงสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62,3.56 และ 3.53

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตรและฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.54,3.47 และ 3.63 ส่วนการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร ฟังวิทยุชุมชน อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.38 ,3.40 และ 3.31

ตารางที่ 4.7 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับในปัจจุบันกับวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความต้องการ

วิธีการส่งเสริม	ได้รับปัจจุบัน		มีความต้องการ	
	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล	2.72	ปานกลาง	3.39	ปานกลาง
1.1 เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม	2.80	ปานกลาง	3.52	มาก
1.2 ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน	2.67	ปานกลาง	3.35	ปานกลาง
1.3 ติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์	2.68	ปานกลาง	3.30	ปานกลาง
2. วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม	2.88	ปานกลาง	3.57	มาก
2.1 ทัศนศึกษาดูงานเกษตรกร	2.87	ปานกลาง	3.62	มาก
2.2 แปลงสาธิต	2.85	ปานกลาง	3.56	มาก
2.3 ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร	2.93	ปานกลาง	3.53	มาก
3. วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน	3.01	ปานกลาง	3.45	มาก
3.1 ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร	3.31	ปานกลาง	3.54	มาก
3.2 ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้าน การเกษตร	2.89	ปานกลาง	3.38	ปานกลาง
3.3 ฟังวิทยุชุมชน	2.99	ปานกลาง	3.40	ปานกลาง
3.4 ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้าน การเกษตร	2.89	ปานกลาง	3.47	มาก
3.5 อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	2.75	ปานกลาง	3.31	ปานกลาง
3.6 ฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน	3.24	ปานกลาง	3.63	มาก

จากตารางที่ 4.7 วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับในปัจจุบันกับวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความต้องการ สรุปได้ดังนี้

วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรได้รับในปัจจุบันและความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.75 , 3.39

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เกษตรกรได้รับในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.88 และความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เกษตรกรได้รับในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 และความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45

ตอนที่ 4 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาเกี่ยวกับตัวเกษตรกรเอง และปัญหาด้านปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

n= 287

ปัญหาในการประกอบอาชีพ	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
1.ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ						2.69	ปานกลาง
1.1 ไม่มีแหล่งเงินทุนหรือ สินเชื่อเพื่อการผลิต	18 (6.3)	59 (20.6)	92 (32.1)	82 (28.6)	36 (12.5)	2.79	ปานกลาง
1.2 ปัจจัยการผลิตราคาแพง หรือไม่มีจำหน่าย	12 (4.2)	83 (28.9)	107 (37.3)	56 (19.5)	29 (10.1)	2.98	ปานกลาง
1.3 ไม่มีตลาดรองรับ ราคาตกต่ำ	8 (2.8)	42 (14.6)	116 (40.4)	88 (30.7)	33 (11.5)	2.67	ปานกลาง
1.4 ขาดแคลนแรงงาน	11 (3.8)	36 (12.5)	94 (32.8)	118 (41.1)	28 (9.8)	2.60	ปานกลาง
1.5 ผลผลิตไม่มีคุณภาพ	11 (3.8)	36 (12.5)	96 (33.4)	108 (37.6)	36 (12.5)	2.57	น้อย
1.6 ฝนตกไม่สม่ำเสมอ	11 (3.8)	42 (14.6)	69 (24.0)	115 (40.1)	50 (17.4)	2.47	น้อย
1.7 รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ	9 (3.1)	50 (17.4)	117 (40.0)	92 (32.1)	19 (6.6)	2.78	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 287

วิธีการส่งเสริม	ระดับปัญหา					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
2. ปัญหาทางด้านสังคม						2.50	น้อย
2.1 ขาดการรวมกลุ่มของ เกษตรกร	3 (1.0)	36 (12.5)	103 (35.9)	103 (35.9)	42 (14.6)	2.49	น้อย
2.2 ขาดแหล่งความรู้ในการ ประกอบอาชีพ	4 (1.4)	31 (10.8)	108 (37.6)	105 (36.6)	39 (13.6)	2.50	น้อย
2.3 ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ	2 (0.7)	27 (9.4)	96 (33.4)	108 (37.6)	54 (18.8)	2.36	น้อย
2.4 ขาดผู้นำที่ดี	3 (1.0)	27 (9.4)	106 (36.9)	92 (32.1)	59 (20.6)	2.38	น้อย
2.5 ความปลอดภัยของชีวิต	23 (8.0)	37 (12.9)	117 (40.8)	101 (35.2)	9 (3.1)	2.78	ปานกลาง
3. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเกษตรกรเอง						2.43	น้อย
3.1 ไม่มีความรู้	4 (1.4)	27 (9.4)	125 (43.6)	97 (33.8)	34 (11.8)	2.55	น้อย
3.2 สุขภาพไม่ดี เนื่องจากอายุมาก หรือ ป่วย	6 (2.1)	28 (9.8)	100 (34.8)	115 (40.1)	38 (13.2)	2.47	น้อย
3.3 ไม่มีเวลาทำการเกษตร เนื่องจากประกอบอาชีพอื่น	5 (1.7)	22 (7.7)	108 (37.6)	113 (39.4)	39 (13.6)	2.45	น้อย
3.4 ไม่มีแรงจูงใจ	2 (0.7)	18 (6.3)	87 (30.3)	137 (47.7)	43 (15.0)	2.30	น้อย
3.5 ขาดโอกาสได้รับการพัฒนา	2 (0.7)	16 (5.6)	108 (37.6)	123 (42.9)	38 (13.2)	2.38	น้อย

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 287

วิธีการส่งเสริม	ระดับปัญหา					เฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยสุด		
4.ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม						2.12	น้อย
การเกษตร	3	19	86	103	76	2.20	น้อย
4.1 เจ้าหน้าที่ไม่มาเยี่ยมชมและให้คำปรึกษาแนะนำ	(1.0)	(6.6)	(30.0)	(35.9)	(26.5)		
4.2 เจ้าหน้าที่ไม่พอกับความต้องการ	5	23	73	91	95	2.14	น้อย
	(1.7)	(8.0)	(25.4)	(31.7)	(33.1)		
4.3 เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในเรื่องที่เกษตรกรต้องการ	3	18	69	100	97	2.06	น้อย
	(1.0)	(6.3)	(24.0)	(34.8)	(33.8)		
4.4 เจ้าหน้าที่ไม่สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ	4	12	80	100	91	2.09	น้อย
	(1.4)	(4.2)	(27.9)	(34.8)	(31.7)		
เฉลี่ยรวม						2.43	น้อย

จากตารางที่ 4.7 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง พบว่า

ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.43 และแต่ละประเด็นในด้านการเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.69 ส่วนปัญหาด้านสังคม ปัญหาเกี่ยวกับตัวเกษตรกรเอง และปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 ,2.43, และ 2.12 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปแต่ละประเด็นปัญหาได้ดังนี้

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่อเพื่อการผลิต บังคับการผลิตราคาแพงหรือไม่มีจำหน่าย ไม่มีตลาดรองรับ ราคาตกต่ำ ขาดแคลนแรงงาน รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.79, 2.98 ,2.60, 2.57 และ 2.78 ตามลำดับ ส่วนในเรื่อง ผลผลิตไม่มีคุณภาพและการคมนาคมไม่สะดวกอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.47 และ 2.47 ตามลำดับ

ปัญหาทางด้านสังคม เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับ ความปลอดภัยของชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.78 ส่วนในเรื่องขาดการรวมกลุ่ม ขาดแหล่งความรู้ในการประกอบอาชีพชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ และ ขาดผู้นำที่ดี อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.49, 2.50, 2.36 และ 2.38

ปัญหาทางด้านตัวเกษตรกรเอง ในเรื่องไม่มีความรู้ สุขภาพไม่ดี เนื่องจากอายุมากหรือป่วย ไม่มีเวลาทำการเกษตร เนื่องจากประกอบอาชีพอื่นไม่มีแรงจูงใจและขาดโอกาสได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.55 , 2.47 , 2.45 , 2.30 และ 2.38 ตามลำดับ

ปัญหาทางด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ไม่มาเยี่ยมเยียนและให้คำปรึกษาแนะนำ เจ้าหน้าที่ไม่พอกับความต้องการเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในเรื่องที่เกษตรกรต้องการ เจ้าหน้าที่ไม่สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.20 , 2.14 , 2.06 และ 2.09 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

n= 287		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1.ด้านองค์ความรู้ - ต้องการความรู้ด้านการเกษตรและพาชาวบ้านไปดูงานนอกสถานที่ - จัดวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรที่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในชุมชน	2	0.7
2. ด้านเงินทุนและเครื่องมือเครื่องใช้ - ขอสนับสนุนรถไถนาขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำหมู่บ้าน - ส่งเสริมด้านเงินทุน	2	0.7

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 287		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
3. ด้านการตลาด	1	0.3
- หาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรเพื่อจะได้ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง		

จากตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยในตำบลบางขุนทองเสนอแนะซึ่งพบว่า

ด้านความรู้ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องการให้ความรู้ด้านการเกษตรและพาชาวบ้านไปดูงานนอกสถานที่ และควรจัดวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรที่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในชุมชน

ด้านเงินทุนและเครื่องมือเครื่องใช้ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องขอสนับสนุนรถไถนาขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำหมู่บ้านและควรมีการส่งเสริมด้านเงินทุน

การตลาด เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องหาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรเพื่อจะได้ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือสรุปการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (2) สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกร (3) ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร (4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรตำบลบางขุนทอง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 1,013 ครัวเรือน กำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณตัวอย่าง Yamane ได้ตัวอย่างจำนวน 287 ครัวเรือน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปิดและคำถามแบบเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ตอนที่ 4 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

1.4 การทดสอบแบบสัมภาษณ์

นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้กับคณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำมาแก้ไขและนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์เกษตรกรในครัวเรือน จำนวน 287 ครัวเรือน ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมา ตั้งแต่ วันที่ 1 -29 กุมภาพันธ์ 2555

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.7 สรุปผลการวิจัย

จากผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ปรากฏผลดังนี้

1) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

สภาพทางสังคม เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.2 เป็นเพศหญิง ส่วนที่เหลือร้อยละ 49.8 เป็นเพศชาย อายุของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดร้อยละ 29.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 27.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี อายุน้อยที่สุด 26 ปี อายุมากที่สุด 81 ปี และอายุเฉลี่ย 55.36 ปี เกษตรกรร้อยละ 37.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-4 รองลงมาร้อยละ 21.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4-6 เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 68.30 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 31.7 นับถือศาสนาอิสลาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 23.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมาร้อยละ 22.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 12 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.32 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนร้อยละ 45.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 24.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน โดยมีจำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 6 คน และมีจำนวนแรงงาน เฉลี่ย 1.07 คน การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรร้อยละ 62.0 เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ รองลงมาร้อยละ 50.5 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

สภาพทางเศรษฐกิจเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 39.0 มีรายได้ภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 73,700.41 บาท และเกษตรกรร้อยละ 31.4 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 67,311 บาท รวมรายได้ทั้งหมดเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 47.7 อยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท รองลงมาร้อยละ 27.2 อยู่ในช่วง 10,001 - 80,000 บาท โดยมีรายได้น้อยที่สุด 8,000 บาท มีรายได้มากที่สุด 3,300,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 141,011.40 บาท ในส่วนของรายจ่ายพบว่า เกษตรกรในตำบลบางขุนทองร้อยละ 39.4 มีรายจ่ายในครัวเรือนในปี 54 อยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท และมีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 120,668.06 บาท สำหรับสถานะหนี้สินของเกษตรกร

พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.2 มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินอยู่ในช่วง 5,000 บาท หรือน้อยกว่า มีหนี้สินเฉลี่ย 22,418.12 บาท สำหรับแหล่งเงินทุนใช้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ร้อยละ 20.9 กู้ยืมจาก กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ รองลงมา กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 18.5

2) สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมด้านพืช เกษตรกรปลูกข้าวร้อยละ 80.8

ปลูกเพื่อบริโภค พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกร้อยละ 42.9 ปลูกพันธุ์ข้าวหอมกระดังงา ปาล์ม น้ำมัน ร้อยละ 37.3 พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกร้อยละ 36.9 ปลูกพันธุ์สุราษฎร์ธานี 1,2 ขางพารามีการปลูก ร้อยละ 56.3 พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกร้อยละ 54.7 ปลูกพันธุ์ RRIM 600 พืชผักเกษตรกรร้อยละ 10.8 ปลูกเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกผักกาดปลีร้อยละ 19.5 ปลูกถั่วเขียว ร้อยละ 38.7 ปลูกไว้เพื่อการบริโภค พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 39.4 ปลูกพันธุ์ทองแดง แข็ง ปลูกมะพร้าว ร้อยละ 54.7 ปลูกเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 65.5 ปลูกพันธุ์หมูสี ปลูกทุเรียน ร้อยละ 16.7 ปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 11.1 ปลูกพันธุ์ชะนี ปลูกมังคุด ร้อยละ 32.1 ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่ปลูกเป็นพันธุ์พื้นเมือง ร้อยละ 42.2 ปลูกเงาะ ร้อยละ 42.9 ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกร้อยละ 45.3 ปลูกพันธุ์โรงเรียน

การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงโค ร้อยละ 52.6 เป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงร้อยละ 36.9 เป็นพันธุ์พื้นเมือง การเลี้ยงกระบือไม่มีเกษตรกรรายใดที่เลี้ยงกระบือ การเลี้ยงแพะมีร้อยละ 4.9 พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงร้อยละ 2.4 พันธุ์ลูกผสม การเลี้ยงสุกร ร้อยละ 27.5 เกษตรกรเลี้ยงสุกรเพื่อการจำหน่าย พันธุ์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 16.0 พันธุ์ลูกผสม การเลี้ยงไก่ ร้อยละ 55.1 เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 พันธุ์พื้นเมือง และการเลี้ยงเป็ด ร้อยละ 30.3 เลี้ยงเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 26.2 เป็นพันธุ์ลูกผสม

การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมด้านประมง เกษตรกรประกอบอาชีพด้านประมง ร้อยละ 31.1 เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 32.1 หาตามธรรมชาติ ปลาส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.8 ปลาช่อน

การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม การประกอบอาชีพของเกษตรกรนอกภาคเกษตรกรรมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.1 ประกอบอาชีพแรงงานหรือรับจ้าง รองลงมา ร้อยละ 12.2 ประกอบอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือนและอาชีพค้าขาย

3) ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

โดยภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละประเด็น พบว่า การปลูกพืชมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ พืชผัก ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชไร่ และไม้ผล การเลี้ยงสัตว์ และการทำการประมง อยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการทำหัตถกรรมในครัวเรือนเกษตรกรต้องการให้มีการส่งเสริมในระดับปานกลาง และความต้องการแปรรูปอาหาร เกษตรกรมีความต้องการให้มีการส่งเสริมในระดับที่น้อย

วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์ม ไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงานและ ติดต่อขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์ วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีการทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเยี่ยมชมสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตร

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เกษตรกรได้รับข้อมูลในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีการชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร ฟังวิทยุชุมชน ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตร อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน

วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความความต้องการที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมพบว่า วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์มในระดับมาก สำหรับวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม การทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเยี่ยมชมสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตรเกษตรกร ต้องการในระดับมาก ส่วนวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตรและฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เกษตรกรต้องการในระดับมาก

วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรได้รับในปัจจุบันกับวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรมีความต้องการสรุปได้ดังนี้ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล เกษตรกรได้รับในปัจจุบันและความต้องการของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เกษตรกรได้รับในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เกษตรกรได้รับในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก

4) ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแต่ละประเด็นในด้านทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านสังคม ปัญหาเกี่ยวกับตัวเกษตรกรเอง และปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับน้อย

5) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

ด้านองค์ความรู้ เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการเกษตรและพาชาวบ้านไปดูงานนอกสถานที่ และควรจัดวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรที่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในชุมชน ส่วนด้านเงินทุนและเครื่องมือเครื่องใช้ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องขอสนับสนุนรถไถนาขนาดใหญ่ไว้ใช้ประจำหมู่บ้านและควรมีการส่งเสริมด้านเงินทุน และการตลาด เกษตรกรต้องการให้ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรเพื่อจะได้ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

2. การอภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพเศรษฐกิจและสภาพการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001 - 50,000 บาท รวมรายได้ทั้งหมด อยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท มีรายจ่ายในครัวเรือนอยู่ในช่วง 80,001 - 160,000 บาท มีหนี้สินอยู่ในช่วง 5,000 บาทหรือน้อยกว่า และ การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมด้านพืช เกษตรกรมีการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่โดยมีวัตถุประสงค์หลักปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือนมากกว่าการปลูกเพื่อจำหน่าย พันธุ์ที่นิยมปลูกคือพันธุ์ข้าวหอมกระดังงาเพราะเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมบริโภค การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเกษตรกรทำอาชีพแรงงานหรือรับจ้างหลังจากเสร็จสิ้นการทำนา ด้านปศุสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ด้านประมงเกษตรกรหาปลาตามธรรมชาติ เพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปลาช่อน ทั้งนี้เนื่องจากว่าโดยส่วนใหญ่เกษตรกรในตำบลบางขุนทองทำการเกษตรในพื้นที่ไม่มาก การทำการเกษตรจึงทำเพื่อยังชีพและบริโภค

2.2 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตำบลบางขุนทอง พบว่า

2.2.1 ด้านอาชีพ เกษตรกรต้องการประกอบอาชีพในระดับมากที่สุดคือการปลูกพืช ได้แก่ พืชผัก ข้าว ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน พืชไร่ และไม้ผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชวัช ชมมิ่ง (2553:บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการอาชีพเสริมของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ทำขุ่น อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.3 ต้องการอาชีพเสริม อาชีพเสริมที่ต้องการมากที่สุดคือ อาชีพเสริมการเกษตร

2.2.2 ด้านวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล โดยเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์มในระดับมาก สำหรับวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม การทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเยี่ยมแปลงสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตรเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก และวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตรและฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เกษตรกรต้องการในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนายชัยณรงค์ พันวิลาส (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของสมาชิกนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึกนครพนม พบว่าวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมที่บ้านหรือฟาร์มในระดับมาก สำหรับการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มต้องการทัศนศึกษาดูงานเกษตร การเยี่ยมแปลงสาธิต ฝึกอบรม สัมมนาด้านการเกษตรเกษตรกรมีความต้องการในระดับมากและวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางด้านการเกษตรและฟังจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เกษตรกรต้องการในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รับประโยชน์ คือใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรในตำบลบางขุนทองให้สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจ สภาพการประกอบอาชีพและความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมอาชีพการเกษตรจะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เจ้าหน้าที่รับผิดชอบควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรตามความสนใจและความถนัด ด้านการเกษตร เช่นการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมง ด้านการตัดถกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การปักผ้าคลุม จักสาน ด้านคหกรรมเช่นการประกอบอาหาร ขนม เสริมสวย ตัดผม และตัดเย็บ แก่เกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

3.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทองควรส่งเสริมให้การสนับสนุนแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแบบไม่มีดอกเบี้ย เพื่อให้เกษตรกรใช้ในการลงทุนจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ

3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทองจัดทำกระจายข่าวหมู่บ้านให้ทั่วถึงทุกครัวเรือนเพื่อให้ได้รับรู้ข่าวสารภายในและภายนอกตำบล

3.1.4 เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพควรออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำด้านการประกอบอาชีพที่เกษตรกรมีความสนใจให้มากขึ้นหรืออาจเข้าเยี่ยมหรือแนะนำเป็นรายครัวเรือน และดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพ ควรนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร การเยี่ยมชมแปลงสาธิต รวมถึงชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางการเกษตร และด้านอื่นๆที่เกษตรกรมีความสนใจ

3.1.6 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้คำแนะนำในเรื่องการนำเทคโนโลยีใหม่ๆที่เหมาะสมมาปรับใช้กับเกษตรกร เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสานซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะช่วยให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.1.7 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรตำบลบางขุนทอง เพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง ด้านรายได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นต่อไป

3.1.8 เจ้าหน้าที่ของรัฐให้การฝึกอบรมแก่เกษตรกรในเรื่องของการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาในเรื่อง วิธีการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรใน 3 จังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างเหมาะสม

3.2.2 ควรศึกษาในเรื่อง สภาพปัญหาการประกอบอาชีพภาคการเกษตรอื่นๆ เช่น การทำการเกษตรผสมผสาน การปลูกพืชหมุนเวียนของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดระดับการระบาดของโรคและแมลง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คลังปัญญาไทย (2554) ออนไลน์ URL: www.panyathai.or.th ค้นคืนวันที่ 9 สิงหาคม 2554
- ภาควิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และกรมพัฒนาที่ดิน (2554:1) รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 107 ตำบลโดยความร่วมมือระหว่างภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กับกรมพัฒนาที่ดินออนไลน์ URL: http://pld101.ldd.go.th/plan_jop/plan/plan_6250204.html ค้นคืนวันที่ 31 กค 54
- ชัยณรงค์ พันวิลาด (2546) “ความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของสมาชิกนิคมเกษตรกรกรมทหารผ่านศึกนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทองสุข สุวรรณนวล (2552) “ความต้องการส่งเสริมอาชีพทอผ้าขึ้นดินจกของกลุ่มสตรีอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ธวัช ชมมิ่ง (2553) “ความต้องการอาชีพเสริมของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” รายงานการศึกษอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุญธรรม จิตต่อนันต์ (2536) ส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (2554) “สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน” แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไบ สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส กรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2555
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2545) “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พนิต เข้มทอง (2528) การศึกษาสำหรับเกษตรกร กรุงเทพมหานคร ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- พิบูลย์สิทธิ์ โชคชัย (2541) “การส่งเสริมอาชีพเสริมเกษตรกรชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา
สังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เพิ่ม เต็มครบุรี (2544) “ความต้องการในการฝึกอบรมเพิ่มเติมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัด
อุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(2532) “กฎหมายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร”
ออนไลน์ URL: www.thethailaw.com ค้นคืนวันที่ 7 กรกฎาคม 2554 เวลา 07.54 น.
- ราชนัน ชันตรีจิตร (2551) “แนวทางการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว” รายงาน
การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เสกศักดิ์ เชยชม (2544) “ความต้องการพัฒนาอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในพื้นที่
ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
- วราภรณ์ ประสาทกุล (2540:) “การส่งเสริมอาชีพสำหรับประชาชนที่อาศัยในชุมชนแออัด”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร (2533) “ความต้องการอาชีพเสริมของเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงสถานีวิจัย
สิ่งแวดล้อมสะแกกราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมศรี อย่างสวย (2536) “สถานะเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของเกษตรกร เพื่อการส่งเสริม
การเกษตรในหมู่บ้านจัดสรรปิ่นน้ำใจ (โครงการ 2) นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์
อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาเทคโนโลยีการเกษตร
มหาบัณฑิต(สาขาส่งเสริมการเกษตร) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- สุมาลี คู่สกุลนิรันดร์ (2531) “การประกอบอาชีพเสริมของชาวนาอีสาน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรี
ฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ มหาสารคาม

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา (2553) “เศรษฐกิจและอาชีพ” ออนไลน์

URL:<http://www.pocnara.go.th> คืบค้นวันที่ 8 สิงหาคม 2554 เวลา 16.05 น.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอตากใบ (2553) “ภาวะเศรษฐกิจตำบลบางขุนทอง แผนชุมชน ปี 2553 ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนครราชสีมา” สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอตากใบ จังหวัดนครราชสีมา

อรทัย พันธุ์สวรรค์ (2544) มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร สาขาวิชาบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อสนี หะยียูโซะ (2553) การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดนครราชสีมา สำนักทะเบียนธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

อับดุลฮาฟิซ สะดีมีอมะ (2552) “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนใต้” “วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง

อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

คำชี้แจง 1. ข้อมูลทั้งหมด จากแบบสัมภาษณ์นี้ ใช้สำหรับการศึกษาวิจัย เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพและ ความเป็นอยู่ ให้กับเกษตรกรซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นใดทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จากท่านผู้วิจัยจะใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

2. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟังแล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ต้องการ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ

จังหวัดนราธิวาส

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี (ถ้ามากกว่า 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

3. การศึกษา ท่านจบการศึกษาระดับใด

( ) ไม่ได้รับการศึกษา	( ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.
( ) ประถมศึกษาตอนต้น	( ) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.
( ) ประถมศึกษาตอนปลาย	( )ปริญญาตรี
( ) มัธยมศึกษาตอนต้น	( ) สูงกว่าปริญญาตรี
( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย	( ) อื่นๆ.....

4. ศาสนา

( ) พุทธ	( ) อิสลาม	( ) อื่นๆ.....

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

5.1 ท่านมีสมาชิกในครอบครัว จำนวน .....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

5.2 จำนวนแรงงานในครอบครัว.....คน

6. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกกลุ่มอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) สหกรณ์การเกษตรอำเภอตากใบ   ( ) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์
 ( ) สหกรณ์การเกษตรตำบลบางขุนทอง   ( ) กลุ่มทอผ้า
 ( ) ธกส.   ( ) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 ( ) กองทุนหมู่บ้าน   ( ) กลุ่มอาชีพการเกษตร

7. รายได้ในภาคเกษตร ท่านมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร จากกิจกรรมใดบ้าง

ลำดับ	ชนิดกิจกรรม การเกษตร (ระบุชนิดพืช/สัตว์)	ผลผลิตรวม/ ปี	ราคาขายต่อ หน่วย	รวมรายได้ ต่อเดือน	รวมรายได้/ปี
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
รวมรายได้ภาคการเกษตร					

8. รายได้นอกภาคเกษตรกรรม ท่านมีรายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
ได้จากแหล่งใดบ้าง

ลำดับ	แหล่งที่มาของรายได้	รายได้ (บาท/เดือน)	เวลาที่มีรายได้	รวมรายได้/ปี
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
รวมรายได้นอกภาคเกษตรกรรม				
รวมรายได้ทั้งหมด				

9.รายจ่ายในครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554)

ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงินเฉลี่ย (บาท/เดือน)	จำนวนเงินเฉลี่ย (บาท/ปี)	หมายเหตุ
1.ค่าอาหารและเครื่องคั้น			
2.ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม			
3.ค่าก่อสร้าง และซ่อมแซมที่อยู่อาศัย			
4.ค่าศึกษาบุตรหลาน			
5.ค่ารักษาพยาบาล			
6.ค่าไฟฟ้า			
7.ค่าน้ำประปา			
8.ค่าทำบุญ บำรุงทางศาสนา ประเพณี สังคม			
9.ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและซ่อมแซม ยานพาหนะ			
10.ค่าเดินทาง			
11.ค่าวัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตร			
12.ค่าการติดต่อสื่อสาร			
13. แก๊สหุงต้ม			
รวมรายจ่าย			

10. สภาวะหนี้สิน ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่

- ( ) ไม่มีหนี้สิน
 ( ) มีหนี้สินทั้งหมด จำนวน .....บาท

11. แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ท่านใช้เงินทุนจากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน   ( ) กู้ยืมจาก ธกส.
 ( ) กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร   ( ) กู้ยืมจาก กลุ่มสัจจะออมทรัพย์
 ( ) กู้ยืมจากกลุ่มเกษตรกร   ( ) กู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์
 ( ) กู้ยืมจากญาติพี่น้อง   ( ) กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน

ตอนที่ 2 สภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา

1. การประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม

ด้านพืช

ชนิดพืช	วัตถุประสงค์หลัก		ชนิดพันธุ์ที่นิยมปลูก	หมายเหตุ
	จำหน่าย	บริโภคในครัวเรือน		
1. ข้าว				
2. กล้วยน้ำมั้น				
3. พืชผัก				
4. ยางพารา				
5. ลองกอง				
6. มะพร้าว				
7. ทุเรียน				
8. มังคุด				
9. เงาะ				

ด้านปศุสัตว์

ชนิดพืช	วัตถุประสงค์หลัก		ชนิดพันธุ์ที่นิยมเลี้ยง	หมายเหตุ
	จำหน่าย	บริโภคในครัวเรือน		
1. โค				
2. กระบือ				
3. แพะ				
4. สุกร				
5. ไก่				
6. เป็ด				

ด้านประมง

ชนิดพืช	วัตถุประสงค์หลัก		ชนิดปลา	หมายเหตุ
	จำหน่าย	บริโภคในครัวเรือน		
1.ประมงน้ำจืด - เลี้ยงเอง - ธรรมชาติ				

2. การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) หัตถกรรมในครัวเรือน   ( ) แรงงาน/รับจ้าง
( ) อาชีพค้าขาย   ( ) คหกรรมในครัวเรือน

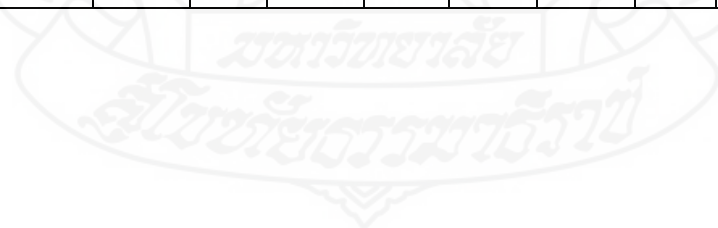
ตอนที่ 3 ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

1. ประเภทอาชีพที่เกษตรกรต้องการ

ประเภทอาชีพ	ความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การทำการเกษตร					
1.1 การปลูกพืช ไม้แก้ม (ระบุชนิด).....					
1.2 การเลี้ยงสัตว์ ไม้แก้ม (ระบุชนิด).....					
1.3 การประมง ไม้แก้ม (ระบุชนิด).....					
2. การทำหัตถกรรมในครัวเรือน					
(ระบุชนิด).....					
3. การแปรรูปอาหาร					
(ระบุชนิด).....					

วิธีการส่งเสริม	การได้รับข้อมูลความรู้ในปัจจุบัน					ความต้องการส่งเสริม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน										
- ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการเกษตร										
- ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร										
- วิทยุชุมชน										
- ชมนิทรรศการหรืองานแสดงทางการเกษตร										
- อ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ										
- รับฟังจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน										

ตอนที่ 4 ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

1. ปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกร ท่านประสบปัญหาด้านใดบ้างและมากน้อยเพียงใด

ปัญหาในการประกอบอาชีพ	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปัญหาทางเศรษฐกิจ					
1.1 ไม่มีแหล่งเงินทุนหรือ สินเชื่อเพื่อการผลิต					
1.2 ปัจจัยการผลิตราคาแพง หรือไม่มีจำหน่าย					
1.3 ไม่มีตลาดรองรับ ราคาตกต่ำ					
1.4 ขาดแคลนแรงงาน					
1.5 ผลผลิตไม่มีคุณภาพ					
1.6 คมนาคมไม่สะดวก					
1.7 รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ					
2. ปัญหาทางด้านสังคม					
2.1 ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร					
2.2 ขาดแหล่งความรู้ในการประกอบอาชีพ					
2.3 ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ					
2.4 ขาดผู้นำที่ดี					
2.5 ความปลอดภัยของชีวิต					
3. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเกษตรกรเอง					
3.1 ไม่มีความรู้					
3.2 สุขภาพไม่ดี เนื่องจาก อายุมาก หรือป่วย					
3.3 ไม่มีเวลาทำการเกษตร เนื่องจากประกอบอาชีพอื่น					
3.4 ไม่มีแรงจูงใจ					
3.5 ขาดโอกาสได้รับการพัฒนา					

ปัญหาในการประกอบอาชีพ	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม					
4.1 เจ้าหน้าที่ไม่มาเยี่ยมเยียน และให้คำปรึกษาแนะนำ					
4.2 เจ้าหน้าที่ไม่พอกับความต้องการ					
4.3 เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในเรื่องที่เกษตรกรต้องการ					
4.4 เจ้าหน้าที่ไม่สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

1. ข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะด้านเงินทุน เครื่องมือเครื่องใช้

.....

.....

.....

.....

3.ข้อเสนอแนะด้านการตลาด

.....

.....

.....

.....

4.ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางจิตร เกื้อช่วย
วัน เดือน ปีเกิด	16 มกราคม 2515
สถานที่เกิด	32 บ้านโคกหมบก หมู่ที่ 5 ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส 96110
ประวัติการศึกษา	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คณะเกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช ปริญญาตรี ปี 2541-2543
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส 102 บ้าน ป่าไผ่ หมู่ที่ 5 ตำบลตันหยงลิมอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส 96130
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำภาควิชาวิชาพืชศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ปี 2549-ปัจจุบัน

